

Suomenselän kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelma v. 2022- 2030

Johanna Möttönen & Marko Paloniemi

Suunnitelma on rahoitettu kalastonhoitomaksuvaroilla
HYVÄKSYTTY SUOMENSELÄN KALATALOUSALUEEN
YLEISKOKOUKSESSA 02.05.2022

Sisällys

1. Johdanto.....	1
2. Perustiedot vesialueiden ja kalakantojen tilasta	2
Yleistä	2
Toisvesi.....	2
Vaskivesi-Visuvesi.....	3
Tarjannevesi.....	3
Pihlajavesi.....	3
Kotalankoski ja Herraskoski.....	4
Ähtärinjärvi	4
Ouluvesi	6
Välivesi-Hankavesi	7
Niemisvesi-Pemu	7
Peränne	9
Niemisjoki.....	11
Pakarinjoki.....	11
Tiivistelmä käyttö- ja hoitosuunnitelman keskeisistä toimenpiteistä.....	12
3. Kalastuksen kehittäminen ja edistäminen	13
4. Vapaa-ajan kalastuksen yhtenäislupajärjestelmän kehittäminen.....	14
5. Kalakantojen hoitotoimenpiteet.....	15
6. Vaelluskalojen ja uhanalaisten kalakantojen elinkierron sekä muun biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi tarpeelliset toimenpiteet.....	19
7. Tarvittavat kalastuksen alueelliset säätelytoimenpiteet	22
8. Kalastonhoitomaksuina kerättävien varojen omistajakorvauksiin käytettävän osuuden jakaminen	23
9. Kalataloudellisesti merkittävät alueet sekä kalatalouselinkeinoille hyvin soveltuvat alueet	23
10. Kaupalliseen kalastukseen soveltuvat pyydykset.....	26
11. Virtavesien käytön ja hoidon parantaminen	26
12. Kalastustietojen seuranta	28
13. Kalastusvalvonnan järjestäminen	29
14. Alueellinen edunvalvonta.....	30
15. Viestintäsuunnitelma.....	31
16. Vaikuttavuuden arviointi ja suunnitelman päivitys	32

1. Johdanto

Uudistunut kalastuslaki astui voimaan 10.4.2015. Kalastuslain tarkoituksena on sen 1 §:n mukaan *”parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon perustuen järjestää kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito siten, että turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu.”*

Kalatalousalue on kalastuslain mukainen vesialueen omistajien ja alueen muiden toimijoiden yhteistyöelin. Lakiuudistuksen yhteydessä vanhoista kalastusalueista muodostettiin kalatalousalueita. Suomenselän kalatalousalue muodostettiin pääpiirteissään yhdistämällä entiset Virtain ja Ähtärinreitin kalastusalueet ja osia entisestä Keuruun kalastusalueesta Pihlajaveden reitin osalta. Suomenselän kalatalousalueen vesipinta-ala on yhteensä 38 112 hehtaaria. Sen hallinnon kotipaikkana on Virrat ja se on suurin Pirkanmaalle pääosin sijoittuvista kalatalousalueista.

Kalatalousalue toimii alueensa asiantuntijana valuma-alueeseen, vedenlaatuun, kalastukseen ja kalakantojen kestäväan kasvuun liittyvien asioiden hoidossa. Se pyrkii toiminnallaan kehittämään alueensa kalataloutta sekä edistämään jäsentensä yhteistoimintaa kalavarojen kestäväan käytön ja hoidon järjestämiseksi. Kalatalousalue toimintaa ohjaa ensisijaisesti kalastuslaki ja ELY-keskuksen ohjeet sekä säädökset.

Suomenselän kalatalousalue käsittää seuraavat vesialueet: Pihlajaveden reitti Tarjanneveteen ja Ähtärinreitti Toisveden, Vaskiveden ja Visuveden kautta Tarjanneveteen, Syvinkisalmeen asti, sekä Soinin kunnan alueella olevat pienvesien valuma-alueet Ähtävänjoen ja Kymijoen alueelle. Hallinnollisesti Suomenselän kalatalousalue sijoittuu Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousyksikön toimialueeseen. Kalatalousneuvontaa alueella antavat Pirkanmaan Kalatalouskeskus ry ja Etelä-Pohjanmaan Kalatalouskeskus ry.

Kalatalousalueiden toiminnan käynnistämisen jälkeen niiden keskeisin tehtävä on ollut uuden, kalastuslain 36 § mukaisen käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen. Suunnitelman tehtävänä on turvata alueen kalavarojen kestävä käyttö ja tuotto sekä biologinen monimuotoisuus, ja edistää vesien ekologisen tilan paranemista. Käyttö- ja hoitosuunnitelman tulee ottaa huomioon lainsäädännön perusteella asetetut vaatimukset sekä valtakunnalliset hoitosuunnitelmat.

Kalavesien käyttöä ja hoitoa suunnitellaan vesialueiden omistajia ja vesialueiden käyttäjiä varten. Suunnitelmaan kirjatut suositusten keihäänkärjet on ammennettu KHS:n tueksi tehdystä osakaskuntakyselystä, jossa vesialueiden omistajien omat näkemykset on selkeästi tuotu esille. Uudistetulla suunnitelmalla pyritään kuvaamaan alueen perustiedot tiiviisti ja toimenpiteet esitetään konkreettisina, mutta tavoitetaso-tyyppisen ja ohjeellisen ajattelun kautta. Tämä jättää osakaskunnille tilaa toteuttaa käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteita heille parhaaksi katsomallaan tavalla.

Uuden kalastuslain ensimmäisen pykälän mukaisesti kalavesien käytön ja hoidon suunnittelun tulee pohjautua parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon. Tämä osoittautui Suomenselän kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman laadinnassa haasteelliseksi. Suunnittelualue on suuri ja perustietoa on kertynyt alueelta hyvin vaihtelevasti ja pitkiin aikasarjoihin perustuvaa tietoa on varsin vähänlaisesti. Suunnitelman kirjoitusprosessin aikana onnistuttiin kuitenkin tunnistamaan puutteet tarvittavissa tiedoissa. Yksi suurimmista kulmakivistä tässä suunnitelmassa on tiedonkeruun käynnistäminen useilla osa-alueilla, tulevia käyttö- ja hoitosuunnitelmia varten.

2. Perustiedot vesialueiden ja kalakantojen tilasta

Yleistä

Kalatalousalueen vesistöt kuuluvat suurimmaksi osaksi Kokemäenjoen vesistöalueen Ähtärin ja Pihlajaveden reitteihin. Reitin vedet yhtyvät Syvinkisalmen kautta Keuruun reittiin Mustaselällä ja jatkavat sieltä Ruoveden Murolekosken ja Näsijärven kautta Kokemäenjokeen laskien Porin edustalla mereen. Merkittävimpiä vesistön kuormittajia alueella ovat jätevedenpuhdistamot sekä useat turvetuotantoalueet. Maa- ja metsätalouden aiheuttama hajakuormitus ja sen vaikutus vaihtelee kalatalousalueen eri osissa ja on paikoin merkittävää. Ranta- ja huvila-asumisen kuormitus on vähentynyt jätevesimääräysten tiukentumisen myötä.

Virtain kalastusalue on vuonna 2013 vahvistanut varsin kattavan pien- ja virtavesien käyttö- ja hoitosuunnitelman. Suunnitelma tulisi käydä läpi ja vahvistaa päivitetyn tiedoin osaksi kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaa. Tämä luku käsittelee vain suunnittelualueen suurimmat vesistöt. Jokaisen vesialueen yksityiskohtaista kuvaamista ei ole koettu tällä suunnittelukierroksella oleelliseksi.

Ähtärin pääjärvi on pitkänomainen ja vähäsaarinen Ähtärinjärvi. Ähtärinjärven vedet laskevat Väliveden kautta Hankaveteen ja sieltä edelleen koskista Inhajokea pitkin Ouluveteen ja edelleen Peränne-järvien ja Pakarinjokea Vähä-Vehkajärveen, josta edelleen Isoon Vehkajärveen, joka onkin osittain Virtain puolella. Kivijärvestä, Pemusta ja Niemisvedestä tulevat vedet yhtyvät Ähtärin reittiin Hankavedellä. Aivan Ähtärin etelärajalta vedet virtaavat paikoitellen Ähtärin reitistä poiketen Pihlajaveteen.

Virtain halki kulkee kaksi suurta vesireittiä: Ähtärin reitti ja Pihlajaveden reitti. Ähtärin reitin vedet laskevat Killinkosken, Soininkosken, Volanterinkosken ja Enonkosken kautta Toisveteen ja sieltä Herraskosken kanavan tai Horhankosken ja Herraskosken kautta Marttisenalaseen ja sieltä edelleen Keiturinvirran kautta Vaskiveteen. Vaskivesi onkin osa Suur-Tarjanneveettä. Pihlajaveden reitin vedet tulevat Keuruun puolelta Pihlajavedeltä Jyrkeejärveen ja Kotalan koskien kautta Uurasselkään ja Hauhuunveden kautta Suur-Tarjanteeseen. Virtain järvistä suurimmat ovat Vaskivesi ja Toisvesi. Myös Tarjanneveden pohjoispää on Virtain alueella. Toisvesi on Suomen viidenneksi syvin järvi. Pieniä järviä ja metsälampia Virroilla on satamäärin. Rantaviivaa on laskettu olevan kaikkiaan toista tuhatta kilometriä. Vesistöjen runsaus mahdollistaa monipuolisen harrastuskäytön. (Virrat.fi, Wikipedia)

Toisvesi

Toisvesi on pinta-alaltaan 29,4 km² ja rantaviivaa sillä on 67 km. Toisvesi on Kokemäenjoen vesistön syvin järvi ja sen keskisyvyys on 19.5 m ja suurin syvyys 85 m. Toisvesi laskee Herraskosken ja Horhankosken sekä Herraskosken kanavan kautta Vaskiveteen. Vedenlaadultaan Toisvesi on runsashumuksinen järvi, jonka ekologinen tila on luokiteltu erinomaiseksi. Happitalous on erinomaisessa kunnossa eikä syvänteissä esiinny happikatoja keväälläkään. Järvestä on kalastettu näyteahvenia, joissa todettiin suositusarvoja suurempia elohopeapitoisuuksia. Tästä syystä järven kemiallinen tila on hyvää huonompi. (Lue lisää: [JärviWiki](#))

Toisvedellä merkittävimmät saaliskalat ovat muikku, kuha, lahna, hauki sekä planktonsiika. Toisvedelle on istutettu planktonsiikaa, vaellussiikaa ja kuhaa. Myös 3-vuotiaita järvilohia ja Rautalammin kantaa olevia järvitaimenia on istutettu alueelle 2000-luvun alkupuolella ja taimenta saadaan jonkin verran saaliiksi alapuolisesta Herraskoskesta, mutta selvitysten mukaan saaliit ovat olleet todella heikkoja.

Vaskivesi-Visuvesi

Vaskivesi-Visuveden yhteispinta-ala on 46,2 km² ja virkistyskelpoista rantaviivaa järvillä on yhteensä 180 km. Suurin syvyys on 62 m ja keskisyvyys 7 m. Järvi saa vetensä Toisvedestä Ähtärin reitiltä ja laskee vetensä Kaivoskannan kanavan ja Pusunvuolteen kautta Tarjanneveeteen (Lue lisää: [JärviWiki](#)). Tärkeimmät saaliskalat ovat hauki, lahna, sulkava, kuha ja planktonsiika. Alueelle on istutettu miltei vuosittain kuhaa ja planktonsiikaa. Myös peledsiikaa, vaellussiikaa harjusta, kirjolohea on alueelle istutettu muutamasti. Runsaista istutusmääristä huolimatta Vaskiveden siikasaaliit ovat olleet kirjanpitokalastuksen mukaan heikkoja.

Tarjannevesi

Pinta-alaltaan 54,7 km² kokoinen Tarjannevesi sijaitsee Virtain ja Mänttä-Vilppulan kaupunkien sekä Ruoveden kunnan alueella. Yhdessä Vaskivesi-Visuveden, Ruoveden ja Palovesi-Jäminginselän kanssa Tarjannevesi muodostaa tasapintaisen, 210 km² laajuisen Iso-Tarjanneveden. Tarjannevesi laskee Syvinkisalmen kautta Mustaselkään. Tarjanneveden keskisyvyys on 12,7 metriä ja suurin syvyys 68 metriä. Virkistyskäyttöön kelpoista rantaviivaa on noin 190 kilometriä. Tarjannevesi kuuluu vedenlaadun perusteella kalavesi- yleis- ja virkistyskäyttöluokkaan hyvä. Järven vesi on humuspitoista, lievästi rehevä ja hapahkoa. Happitilanne on järvessä hyvä.

Iso-Tarjanneveden vedenkorkeudet noudattavat luontaista rytmiä, mistä johtuen vedenkorkeuksien vaihtelu on voimakasta. Etenkin viime vuosina vedenkorkeudet ovat olleet Iso-Tarjannevedellä poikkeuksellisen alhaalla haitaten vesistön virkistyskäyttöä.

Tarjanteella suoritettiin vuonna 2012 koekalastus. Ahvenista mitattu elohopeapitoisuus ylitti suositusarvon, minkä takia järven kemiallinen tila on hyvää huonompi. (Lue lisää: [JärviWiki](#)). Tarjanteella tärkeimmät saaliskalat ovat muikku, hauki, kuha, ahven, sulkava ja planktonsiika. Tarjanteelle on istutettu niin plankton-, peled-, kuin vaellussiikaakin. Koitajoen ja Rautalammin reitin planktonsiika on ollut keskeisin siikamuoto. Siikakannat ovat alueella käytännössä täysin istutusten varassa, mutta laji menestyy alueella. Järvihohta ja järvitaimenta on istutettu Syvinkisalmen alueelle ja istutustulokset ovat järvitaimenen osalta olleet kohtuullisia. Myös harjusta, täplärapua ja kirjolohta on istutettu Tarjanneveeteen.

Pihlajavesi

Pääosin Natura 2000-verkoston kuuluva ja koskiensuojelulaila suojeltu Pihlajaveden reitti alkaa entisen Pihlajaveden kunnan alueella Keuruun Liesjärveltä ja reitti yhtyy Ähtärin reittiin kuuluvaan Tarjanneveeteen Virtain Hauhuulla. Järven reitin keskusjärven eli Pihlajaveden pinta-ala on 20,2 km². Se on 10,8 kilometriä pitkä ja 7,6 kilometriä leveä. Järven keskisyvyys on 5,1 metriä ja suurin syvyys on 20 metriä. Järven rantaviivan pituus on 83,3 kilometriä. Pihlajaveden reitti on ainoa säännöstelemätön reitti suunnittelualueella. Pihlajavesi on ekologisen tilaluokituksen mukaan hyvässä tilassa, kuten pääosin koko vesireittikin, lukuun ottamatta pientä osaa reitin yläosasta, joka on hyvää huonommassa tilassa. Pihlajavedellä on tehty elohopeapitoisuuden määrittämiä Hauista vuonna 2015. Kohdekaloissa elohopeaa oli keskimäärin 0,79 mg/kg. Pihlajavedellä tärkeimpiä saaliskaloja ovat hauki, kuha, ahven, lahna, made, muikku, särki ja säyne.

Pihlajavedeltä vedet laskevat järviketjun läpi Tarjanteeseen Pihlaislammen, Pihlaiskoskien, Kuusijärven, Hankajärven ja Reinikankosken sekä Luomuksen kautta Jyrkee-järveen. Jyrkeejärven laskujoki on Pihlajaveden reittiin lukeutuva ja Vehmasjärveen ja Kitusjärveen laskeva jokiosuus, jossa sijaitsevat ainakin Koskelankoski ja Vehmaskoski. Kitusjärven jälkeen reitin lasku-uoma muuttuu Vironjoeksi, joka laskee ensin Uurasjärveen ja sitten Tarjanteeseen.

Pihlajaveden alueella sijaitsevia vaelluskalojen kannalta tärkeitä koskialueita ovat erityislupa-alueina toimivat Pihlaiskosket ja Reinikankoski. Kosket ovat kunnostettu 2000-2001, mutta alueet kaipaivat täydennyskunnostusta. Köminkoski ja Kattilakoski ovat merkittäviä alueita taimenille reitin ylemmällä osalla, Kattilakoski kaipaasi poikastuotantoalueiden kunnostusta. Kosket ja purot, joihin on istutettu taimenta, on luokiteltu vaelluskalavesistöiksi. Pienellä Innonjärvellä voi kalastaa kirjolohta. Valkeinen on vuokrattu Pihlajaveden osakaskunnan toimesta Haapamäen kalatirrien käyttöön erityislupakohteeksi.

Osakaskunnalla on myös kaksi vapaaseen virkistyskäyttöön tarkoitettua saarta Pihlajavedellä. Kaunissaarella on mökki, sauna, wc ja nuotiopaikka, Pöllösaarella pelkkä sauna. Lisäksi Pihlaiskoskella laavu ja kota ja Reinikankoskella laavu.

Kotalankoski ja Herraskoski

Kotalankoski saa alkunsa Jyrkee-järvestä ja jatkaa matkaansa Koskelankoskelta Vehmaskoskelle, josta vedet laskevat Vehmasjärven kautta Kitusjärven ja sitä kautta Kotalankoskelta ja Vironjoen/Vironkosken kautta Uurasjärven. Koskialueen ylimmät kosket on kunnostettu vuonna 1995 ja ne toimivat kalastusmatkailukohteena. Järvitaimen lisääntyy alueella luonnonvaraisesti ja mätirasiaistutuksia suoritetaan tukitoimina. Myös koskikutuista harjasta (Kitkajärven kanta) on istutettu alueelle. Alueelle on kunnostustoimien yhteydessä tehty jokirapuistutuksia, mutta ne eivät ole onnistuneet. Koskialueen yläpuolisilla vesialueilla esiintyy rapuruttoa. Koskireittiä hallinnoi Uurasten-Mantilon-Taipaleen osakaskunta ja Metsähallitus. Ranta-alueita kuuluu Virtain Natura-alueisiin ja ranta-alueella on myös vanhojen metsien suojelukohde sekä luontopolku.

Herraskoski on Toisveden laskujoki, josta vedet laskevat edelleen Vaskiveteen. Toisveden yläpuolella sijaitsevat kunnostetut Enonkoski ja Wolanderinkoski. Tämä reitti on säännöstelty.

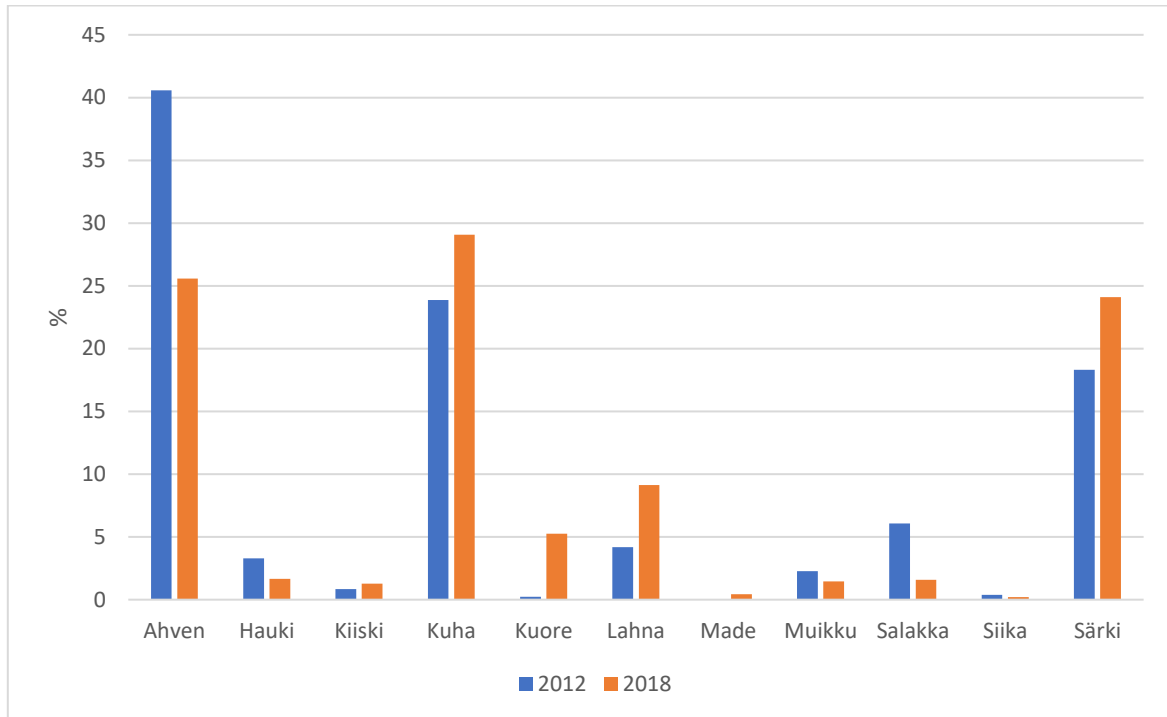
Ähtäinjärvi

Ähtäinreitin vedet virtaavat Livonlähteestä Ähtäinjärven, Hankaveden-Väliveden ja Ouluveden kautta Peränteeseen. Vesireitin suurin järvi, Ähtäinjärvi (4175 ha), kuuluu syviin runsashumuksiin järviin (keskisyvyys 6,1 m, suurin syvyys 28 m). Ähtäinjärvi on alun perin ollut Ähtävänjoen latvajärvi, jonka vedet virtasivat Lappajärven kautta Perämereen. Maankohoamisen ja -kallistumisen vaikutuksesta Ähtäinjärven vedet laskevat nykyisin Kokemäenjoen vesistöön.

Ähtäinjärvi on ekologisten laatutekijöiden perusteella määritelty kuuluvaksi tyydyttävään luokkaan. Ähtäinjärven vesi on ravinnepitoisuuden osalta laadultaan hyvää. Vuosina 2012-2017 otettujen kesäaikaisten (1.6.-30.9.) vesinäytteiden keskiarvo kokonaisfosforin osalta on 23 µg/l ja kokonaistypen osalta 629 µg/l. Viime vuosien toistuvat sinileväkukinnot ja veden värin tummuminen kertovat kuitenkin etenevästä rehevöitymisestä. Ähtäinjärveä on säännöstelty jo pitkään ja ensimmäinen lupa Ähtäinjärven säännöstelylle on vuodelta 1919. Nykyisin säännöstelyä toteuttaa Killin Voima Oy (LSVEO:n 13.2.1976 antaman päätöksen nro 9/1976 mukaisesti).

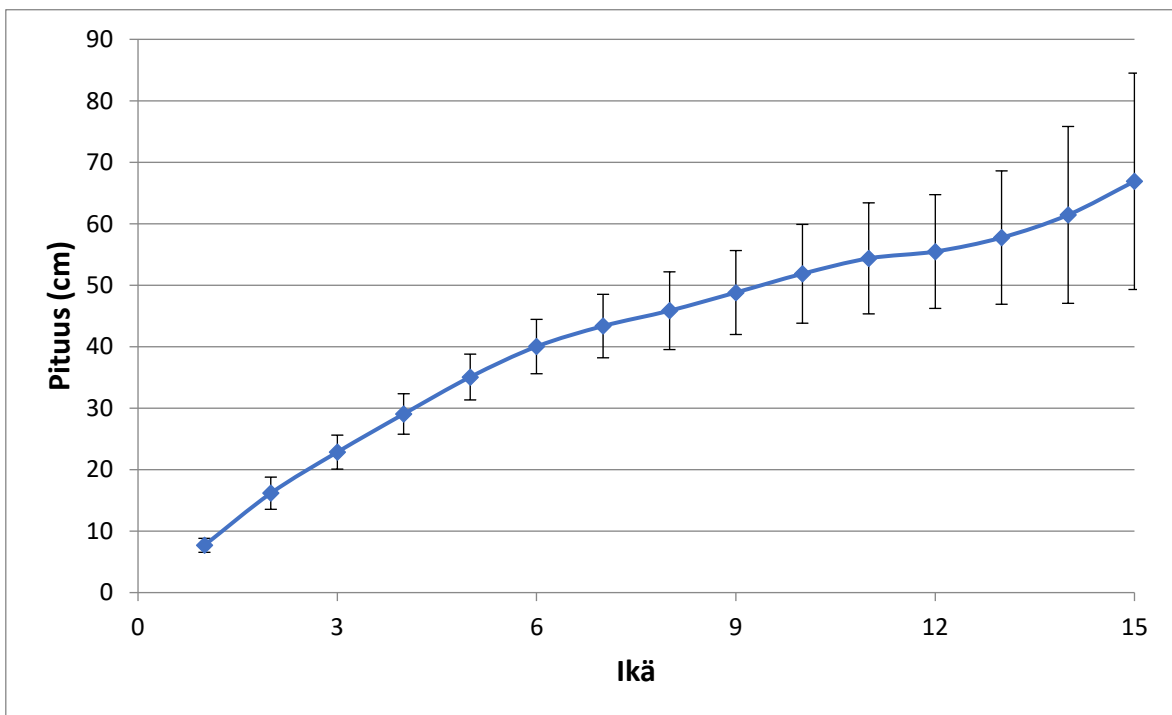
Ähtäinjärven vesialueen omistaa neljä osakaskuntaa: Lipon-Halttusen osakaskunta (5-876-4-1), Ähtäinjärven osakaskunta (989-876-3-1), Hankaveden osakaskunta (989-402-876-1) sekä Kukonkylän osakaskunta (759-876-2-0). Näistä suurin Ähtäinjärven osakaskunta (3100 ha) myi alueelleen vuonna 2021 noin 250 kpl osakaslupia (sis. viiden verkon (30 m) käyttöoikeuden). Osakaslupien lisäksi myytiin lisälupia noin 100 verkolle. Erityisesti verkkokalastus painottuikin Ähtäinjärven osakaskunnan alueelle, ollen muualla järvellä huomattavasti vähäisempää.

Kuhakanta on Ähtäinjärvellä runsas ja kuha on siten myös tavoitelluin saalislaji. Myös ahventa ja haukea saadaan yleisesti. Viime vuosien mittavien istutusten myötä siika on yleistynyt verkkokalastajien saaliissa. Muikkua esiintyy kohtalaisesti. Ähtäinjärvellä harjoitetaan vapaa-ajankalastuksen lisäksi myös pääosin kuhaan kohdistuvaa kaupallista verkkopyyntiä.

Kuva 1. Eri kalalajien biomassaosuudet Ähtärinjärvessä vuosina 2012 ja 2018 toteutetuissa verkkokoekalastuksissa (koekalastusrekisteri).

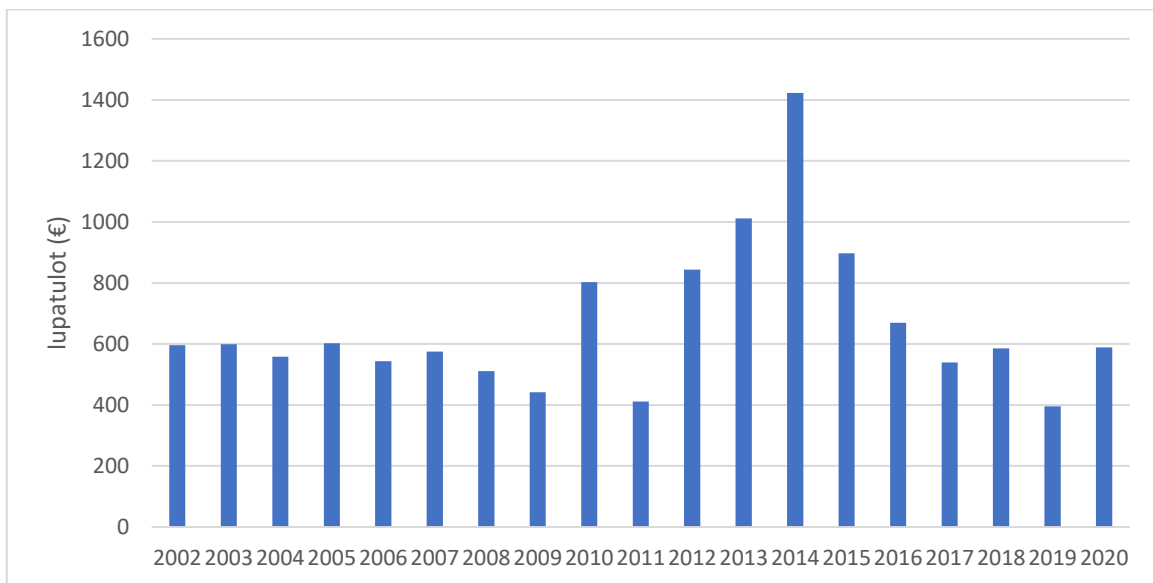
Kuhia ei ole istutettu Ähtärinjärveen vuoden 2009 jälkeen, joten kuhasaalis perustuu nykyään varmuudella suurelta osin luontaisesta lisääntymisestä peräisin oleviin kuhiin. Kuhan kasvua Ähtärinjärvessä on selvitetty vuonna 2012 tehdystä tutkimuksesta (kuva 2).

Kuva 2. Kuhien takautuva kasvu keskihajontoineen Ähtärinjärven saalisnäytteissä vuonna 2012 (Saari & Paloniemi, 2012)

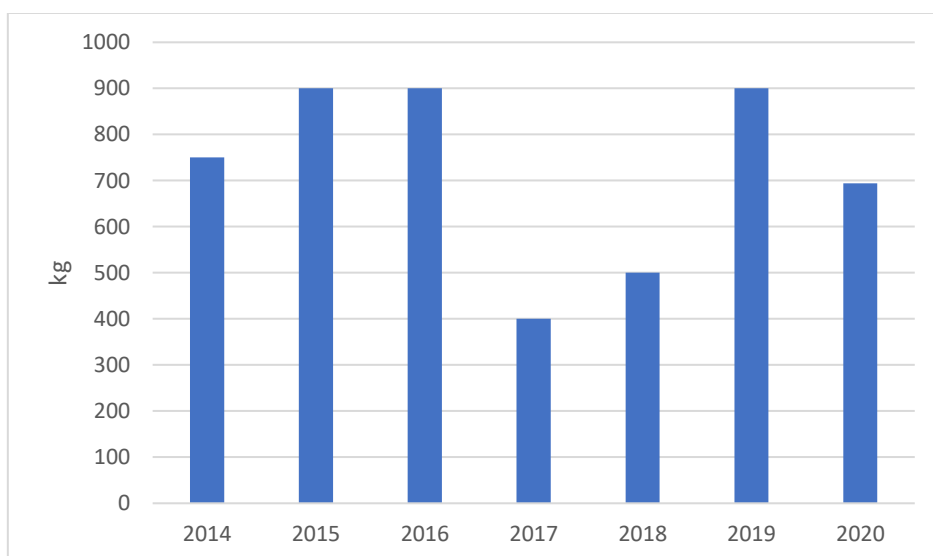
Ouluvesi

Ähtärin keskustaajaman välittömässä läheisyydessä sijaitseva Ouluvesi (396 ha) on läpivirtausjärvi Hankaveden ja Perännejärven välissä. Ouluveden keskisyvyys on 1,9 metriä ja suurin syvyys on 8,5 metriä. Oluvettä on säännöstelty vuodesta 1989 saakka Vääräkoskeen rakennetulla vesivoimalaitoksella. Nykyisen säännöstelyluvan haltija on Koskienergia Oy. Oluveteen yhteydessä oleva matala ja rehevä Pöyhösenlampi toimii kevätkutuisten kalojen lisääntymisalueena. Ouluveden vesialueen omistaa Ouluveden osakaskunta (989-406-876-1). Kalastus Ouluvedessä on pääosin vapavälinein ja verkoilla tapahtuvaa vapaa-ajankalastusta (kuva 3). Myös kalastusmatkailutoimintaa harjoitetaan Ouluvedessä. Pyynnin kohteena on kuha, ahven ja hauki. Kuhia on istutettu vuosittain Oluveteen keskimäärin 5000-8000 kpl (noin 12-20 kpl/ha/vuosi). Verkkokoekalastukseen perustuvaa koekalastustietoa Ouluvedestä ei ole olemassa.

Kuva 3. Ouluveden osakaskunnan kalastuslupien myyntituotot vuosina 2002-2020.

Ouluvedessä on myös harjoitettu säännöllistä pienimuotoista hoitokalastustoimintaa pääosin pauneteilla (kuva 4). Viime vuosina myös nuottausta on kokeiltu hoitokalastuksen muotona. Verkkokalastusta ja nuottausta rajoittavat paikoin järven pohjassa olevat uppopuut, jotka ovat peräisin vuosikymmenten takaisesta saha- ja uittotoiminnasta.

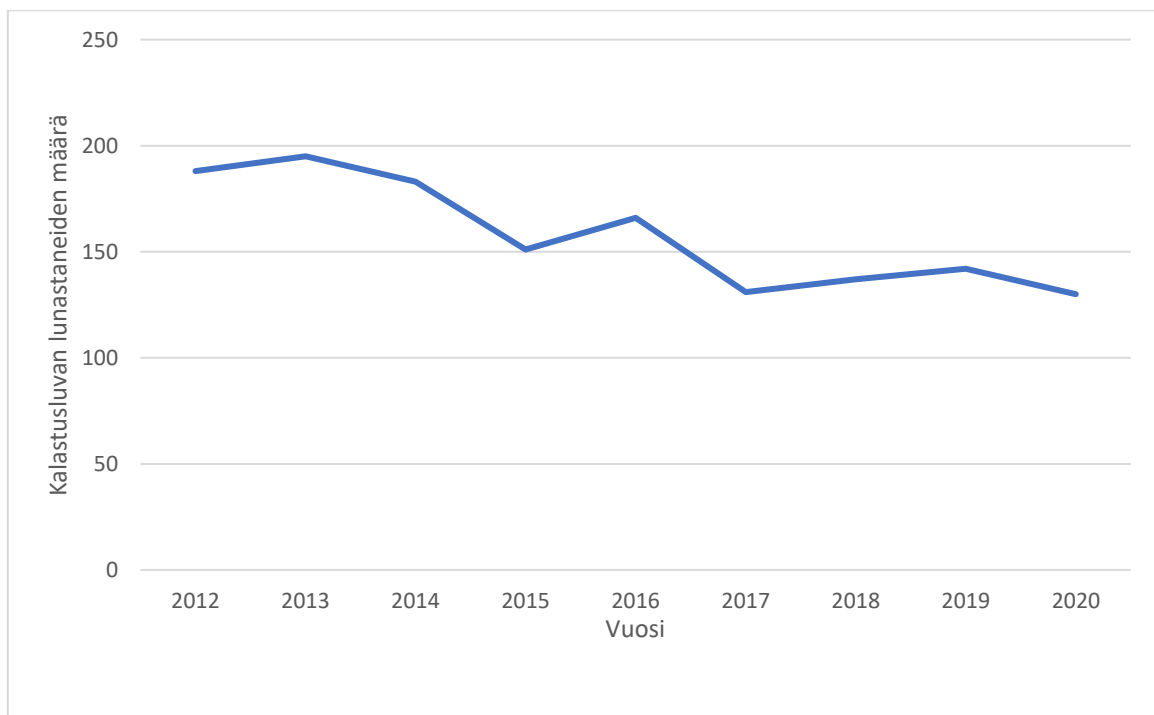

Kuva 4. Hoitokalastussaaelit Ouluvedestä vuosina 2014-2020.

Välivesi-Hankavesi

Ähtärinjärven alapuolisten järviältaiden, Väliveden (443 ha) ja Hankaveden (682 ha) vedenlaatu noudattelee Ähtärinjärven tasoa. Hankaveden keskisyvyys on 4,3 metriä ja suurin syvyys 16 metriä. Niemisjoen valuma-alueen reitin vedet laskevat Moksunjärven kautta Hankaveteen. Väliveden-Hankaveden vesialueet kuuluvat Hankaveden osakaskunnan omistukseen (989-402-876-1). Välivesi-Hankaveden pinnankorkeutta säännöstellään Hankaveden luusuassa Inhanjoen suulla olevalla säännöstelypadolla, joka on myös kaloille täydellinen vaelluseste.

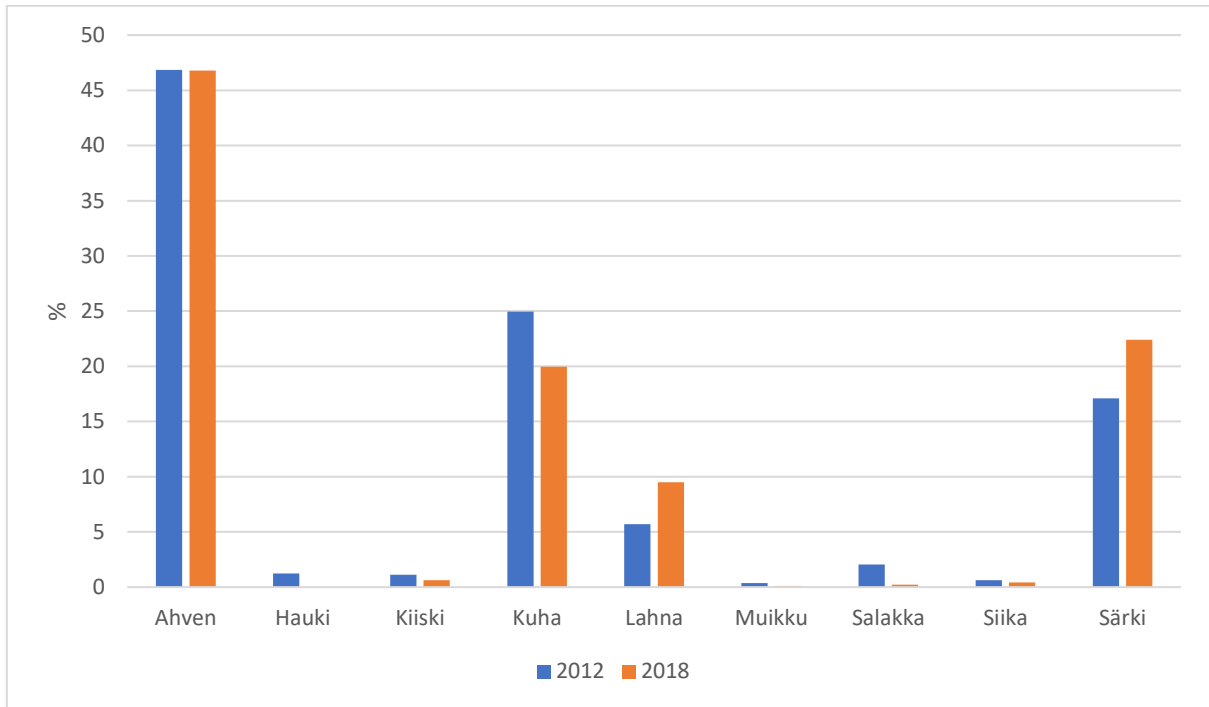
Kuha muodostaa Välivesi-Hankaveden alueella tärkeimmän pyyntikohteen. Tarkempaa tietoa vuotuisista saalismääristä tai koekalastuksiin perustuvaa tietoa kalakannan rakenteesta ei ole olemassa. Osakaskunnan myymillä luvilla kalastavien määrä on ollut 2010-luvulla lievässä laskussa (kuva 5).

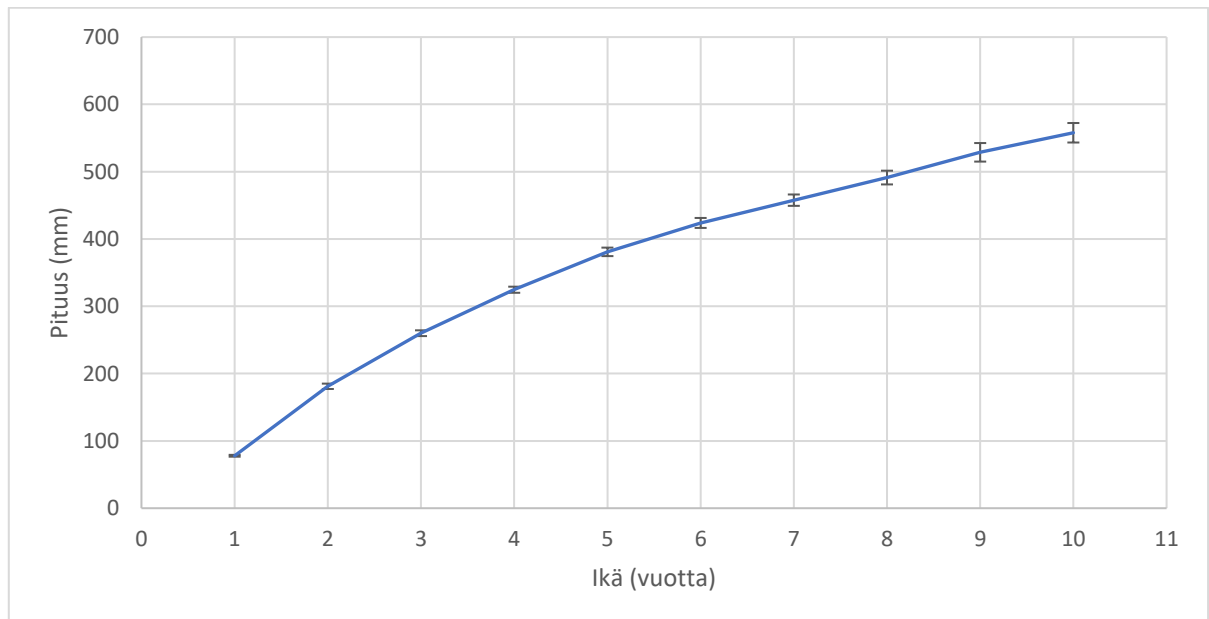
Kuva 5. Hankaveden osakaskunnan kalastusluvan lunastaneiden määrä vuosina 2012-2020 (Hankaveden osakaskunnan arkisto)

Niemisvesi-Pemu

Niemisjoen vesistön suurin järvi on kaksiosainen ja melko syvä runsashumuksisiin järviin kuuluva Niemisvesi-Pemu (1460 ha). Valuma-alueen yläosilla on runsaasti turvetuotantoa, metsätaloutta ja ojitettua suota, mutta alue on hyvin harvaan asuttua, minkä vuoksi muuta kuormitusta on varsin vähän. Niemisveden-Pemun vesi on järviyypilleen vähäravinteista ilmentäen erinomaista tilaa. Vesi on kuitenkin varsin tummaa. Myös ekologiset tekijät ilmentävät hyvää-erinomaista tilaa. Verkkokalastus on vähenevää ja järvillä kalastaa vuosittain noin 60-80 osakaskunnan luvan lunastanutta henkilöä. Niemisveden ja Pemun vesialueet kuuluvat Niemisveden (989-405-876-4) ja Kivijärven (989-876-4-1) osakaskunnille. Osakaskuntien keskinäisen sopimuksen perusteella niiden myymät kalastusluvat ovat voimassa kummankin osakaskunnan alueella.

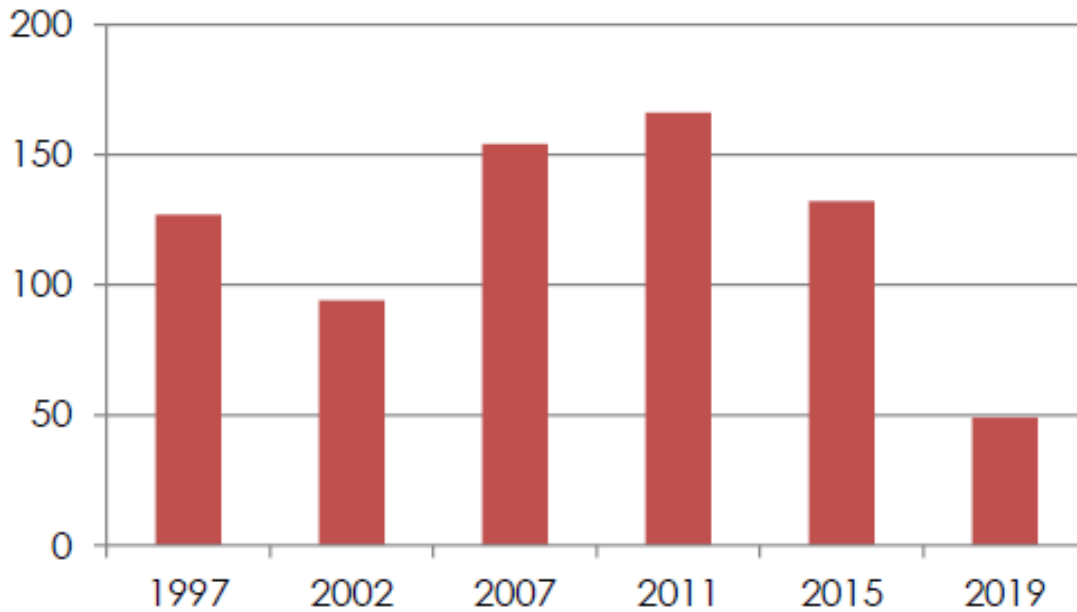
Kuva 6. Eri kalalajien biomassaosuudet Niemisvedessä vuosina 2012 ja 2018 toteutetuissa verkkokoekalastuksissa (koekalastusrekisteri)

Kuva 7. Kuhien takautuva kasvu keskihajontoineen Niemisveden saalisnäytteissä vuonna 2020 (Puranen M. 2021)

Peränne

Peränne (893 ha) on hyvässä ekologisessa tilassa oleva runsashumuksinen läpivirtausjärvi. Kapean harjun erottamaa järven eteläosaa kutsutaan Vähä-Peränteeksi, joka muodostaa oman järvaltaansa. Vesialueen omistaja on Ähtärin eteläinen osakaskunta (989-876-10-1). Peränteen alueellakin on ollut nähtävissä 2010-luvulla tapahtunut osakaskunnan luvilla kalastavien määrän väheneminen (kuva 8), joka näkyy erityisesti verkkokalastuksen vähenemisenä.

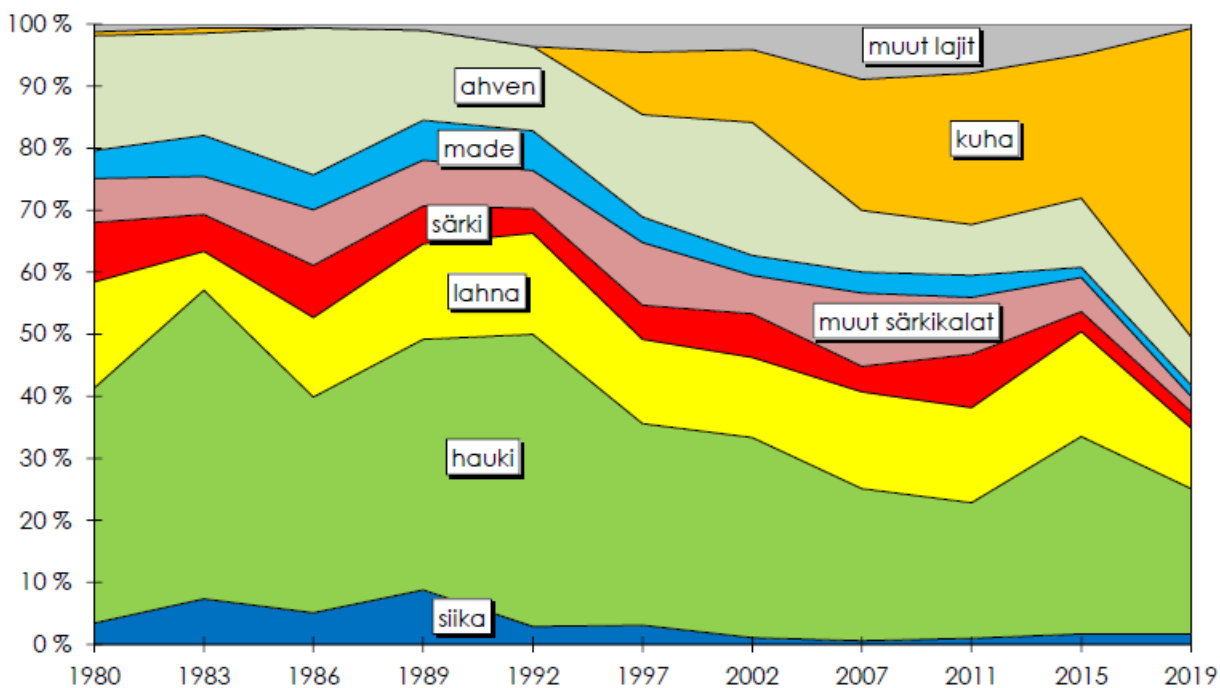
Kuva 8. Peränteen ja Vähä-Peränteen kalastajamäärä (hlöä) vuosina 1997-2019 (Kivinen S. 2020)

Peränteellä kuha on ylivoimaisesti tavoitelluin ja saaduin kalalaji (taulukko 9). Verkkokalastus on kuitenkin edelleen yleisin pyyntimuoto pyyntivuorokausina mitattuna. Myös katiskapyyntiä harjoitetaan jonkin verran. Valtion kalastonhoitomaksulla tapahtuvasta viehekalastusrasituksesta ei ole tarkempia tietoja, mutta se lienee merkittävä kalastusmuoto sielläkin.

Taulukko 9. Peränteen ja Vähä-Peränteen kokonaissaalis (kg) lajeittain vuonna 2019 (Kivinen S. 2020)

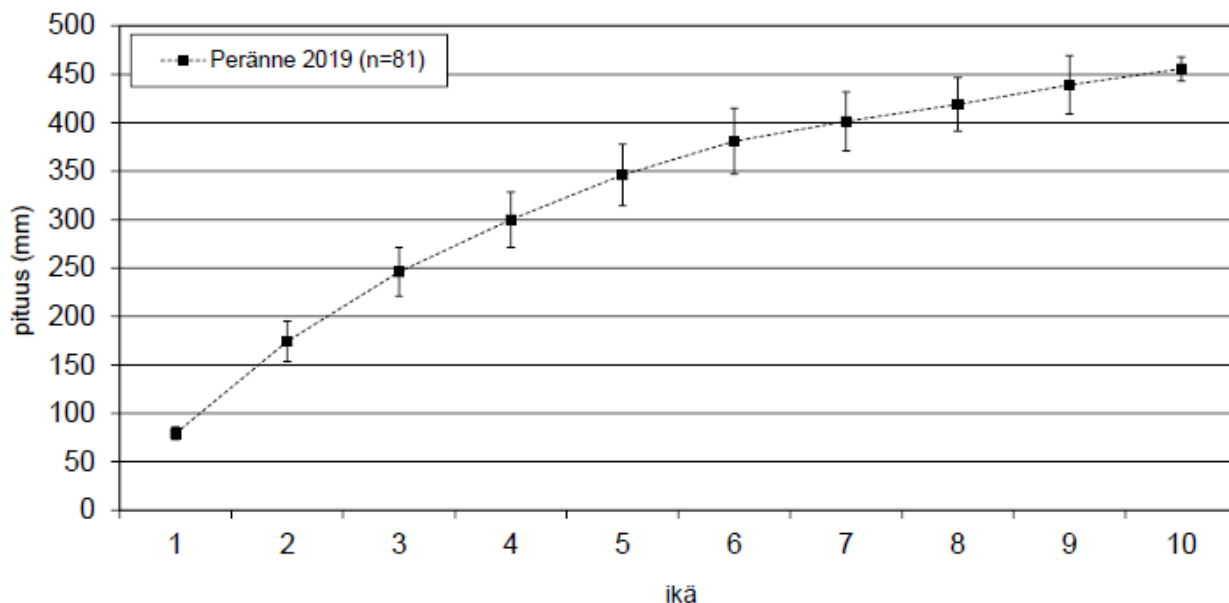
	Peränne				Vähä-Peränne			
	kg	%	kg/ha	kg/rkk	kg	%	kg/ha	kg/rkk
Siika	91	2,1	0,2	4,1	0	0,0	0,0	0
Muikku	5	0,1	0,0	0,2	34	3,1	0,2	2
Kirjolohi	0	0,0	0,0	0,0	1	0,1	0,0	0
Hauki	943	22,2	1,8	42,1	308	28,3	1,5	20
Sulkava	31	0,7	0,1	1,4	5	0,5	0,0	0
Lahna	299	7,0	0,6	13,3	225	20,6	1,1	15
Säyne	67	1,6	0,1	3,0	26	2,4	0,1	2
Seipi	0	0,0	0,0	0,0	3	0,3	0,0	0
Särki	94	2,2	0,2	4,2	46	4,2	0,2	3
Made	91	2,1	0,2	4,1	5	0,5	0,0	0
Kuha	2 363	55,7	4,5	105,5	282	25,9	1,4	19
Ahven	260	6,1	0,5	11,6	156	14,3	0,8	10
Yhteensä	4 245	100	8,2	189,5	1 090	100	5,5	72
Särkikalat	491	11,6	0,9	21,9	305	28,0	1,5	20

Peränteen kalakannassa on tapahtunut selvä muutos kuhan kotiutusistutusten myötä (kuva 10) 1990-luvulta alkaen. Kuha on yleistynyt saaliissa muodostaen nykyään jo noin puolet kokonaissaaliin biomassasta.

Kuva 10. Peränteeltä ja Vähä Peränteeltä saadun saaliin koostumus vuosina 1980-2019 (Kivinen S 2020)

Tiheäksi runsastunut kuhakanta on kuitenkin vaikuttanut samalla kannan kasvunopeuteen hidastavasti. Perännejärven kuhakannan voidaan sanoa olevan hidaskasvuinen (kuva 11) ja tästä syystä osakaskunta on hakenut ely-keskukselta poikkeusluvan, jolla kuhan alamittaa on laskettu 40 cm:iin Peränteessä ja Vähä Peränteessä.

Kuva 11. Kuhien takautuva kasvu keskihajontoineen Peränteen saalisnäytteissä vuonna 2019 (Kivinen S. 2020)

Niemisjoki

Niemisjoki laskee Niemisvedestä Moksunjärveen. Pituutta joella on noin 10 km ja pudotuskorkeutta noin 15 metriä. Keskivirtaama on noin 3 m³. Aikanaan uiton vuoksi peratulla Niemisjoella tehtiin kalataloudellinen kunnostus vuonna 2013. Kunnostustoimia on viime vuosina täydennetty kutusoraikkojen teolla. Niemisjoen vesialue kuuluu Niemisveden ja Hankaveden osakaskunnille. Suomenselän Koskikalastajat ry on vuokrannut Niemisjoen alueen kalastusoikeuden osakaskunnilta ja toimii siten kalastuksen järjestäjänä jokialueella. Yhdistys on myös rakentanut jokirantaan kalastajia palvelevia rakenteita, kuten laavun, kodan, siltoja, heittolaitureita ja opastetauluja. Niemisjokeen istutetaan kesäaikaan pyyntikokoisia kirjolohia useassa erässä kesän mittaan. Viime vuosina Niemisjokeen on tehty istutuksia taimenen vastakuoriutuneilla poikasilla. Myös mäti-istutuksia on tehty. Syksyllä 2020 tehdyn sähkökoekalastuksen yhteydessä Niemisjoesta tavattiin taimenten lisäksi kivisimppuja ja mateita (koekalastusrekisteri). Niemisjoella kalastaa vuosittain noin 100 Suomenselän Koskikalastajat ry:n vuosiluvan lunastanutta kalastajaa. Päivälupia myydään vuosittain noin 300 kpl. Yhteensä kalastusvuorokausia arvioidaan olevan vuosittain noin 800-1000 (Suomenselän Koskikalastajat ry:n puheenjohtaja Jonne Körkkö, suullinen tiedonanto).

Pakarinjoki

Pakarinjoki laskee Vähä Perännejärvestä Iso Vehkajärveen ja edelleen Toisveteen. Pudotuskorkeutta Vähä Perännejärven ja Iso Vehkajärven välillä on vain yksi metri ja siten Pakarinjoen noin kolme kilometrin pituinen jokiuoma on hidasvirtainen ja vailla varsinaisia koskialueita. Pakarinjoen keskivirtaama on 9,7 m³. Pakarinjoen vesialue kuuluu Ähtärin eteläisen osakaskunnan (989-876-10-1) omistukseen ja osakaskunta ylläpitää Pakarinjoessa virkistyskalastuskohdetta, jonka toiminta perustuu säännöllisiin kesäaikaisiin kirjolohi-istutuksiin. Vuonna 2020 Pakarinjoelle myydään vuosittain noin 300 kalastuslupaa.

Lue lisää: Laajemmat selvitykset vesistöjen tilasta

[Pirkanmaan vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2016-2021](#)

[Ähtärinreitin ja Pihlahjaveden reittien vesienhoidon suunnitelma 2016-2021.](#)

Saari O. & Paloniemi M. 2012. Kuhan kasvu Ähtärinjärvessä 2012. Etelä-Pohjanmaan Kalatalouskeskus ry:n raportti.

Kivinen S. 2020. Perännejärven kalataloudellinen tarkkailu vuosina 2018-2019. KVVY:n raportti nro 1232/20

Tiivistelmä käyttö- ja hoitosuunnitelman keskeisistä toimenpiteistä

- ➔ Tietoa kerätään kalataloudellisesti tärkeimmistä vesistöistä ja kalakannoista: kasvunopeus, sukukypsyysikä, luontaisen lisääntymisen onnistuminen, kirjanpitokalastus kalataloudellisesti tärkeät alueet. Näiden hyödyntäminen kalavesien kaavoituksessa / sijainninohjauksessa.
- ➔ Kalastusta lisätään ja monipuolistetaan niin reitti- kuin pienvesilläkin. Pienvesillä kalastusta tulisi kohdentaa vajaasti hyödynnettyihin kalalajeihin. Lupien hankinnan helpottaminen madaltaa kynnystä lähteä kalaan.
- ➔ Arvokalojen (järvitaimen, järvilohi, siika) kantoja vahvistetaan istutuksilla, kutualueiden kunnostuksilla, vaellusesteiden poistolla ja mätirasiaistutuksilla.
- ➔ Vähempiarvoisen kalan hyödyntämismahdollisuudet veden laadun parantamisessa ja elinkeinokalataloudellisesti.
- ➔ Järvikutuisten kalojen kutualueita kunnostetaan.
- ➔ Kalatalousmaksuvarat otetaan tehokkaasti käyttöön yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa.
- ➔ Yhteistyö aktiivisten osakaskuntien kanssa kehittyä edelleen.
- ➔ Pieniä vesialueita yhdistetään suuremmiksi yksiköiksi.
- ➔ Uusia yhtenäislupa-alueita perustetaan ja olemassa olevia laajennetaan tai säilytetään ennallaan. Monipuolistetaan lupatarjontaa.
- ➔ Kalatalousalue tiedottaa, ohjaa ja valvoo kalatalousedun toteutumista toimialueellaan.

3. Kalastuksen kehittäminen ja edistäminen

Tavoitteet: Kalastus lisääntyy ja monipuolistuu niin reitti- kuin pienvesilläkin. Kalastusta kohdennetaan arvokalojen ohella myös vajaasti hyödynnettyihin lajeihin. Uuden polven kalastusharrastajat löytävät kalavesille. Paikallista kalastusperinnettä vaalitaan ja elvytetään, uusia kalastusmahdollisuuksia ja -tapoja mahdollistetaan.

Kalastuksen suuria trendejä ovat valtakunnallisestikin mm. talvikalastuksen, kotitarvekalastuksen ja pyydyskalastuksen väheneminen sekä kalastajien ikääntyminen. Paikallinen kalastusperinne on vaarassa kadota. Kalastus yksipuolistuu ja kalastajamäärät vähenevät, vaikka pyyntiponnistusta ja kalastajien määrää olisi suurimmalla osalla alueita varaa lisätä reilustikin ekologista kantokykyä vaarantamatta. Toisaalta vapaa-ajan kalastuksen suurissa trendeissä on havaittavissa myös nuoremman sukupolven tuoma murros kalastustapoihin ja -kulttuuriin.

Kalastuspaine tulee saada sopivaksi kalakannan kokoon nähden. Alueesta riippuen pyyntiä tulisi pyrkiä lisäämään tai varmistamaan että eri pyyntimuotoja harjoitetaan kestävästi ja monipuolisesti. Esimerkiksi kuha-, ahven- ja särkikalakannat kestävät hyvin pyyntiä, ja muikkukannat ovat paikoin erinomaisia. Nykyaikaisen vapaa-ajan kalastuksen tarpeet ja kehittämistoiveet tulee huomioida yhtenäisluvuissa.

Nuorisotyöhön panostaminen on tärkeää kalastuskulttuurin ylläpitämiseksi. Tehdään eri kalastusmuotoja tutuksi hankerahoituksen puitteissa. Myös **kalastusperinteen säilyttämiseksi** ja tallentamiseksi tulisi käynnistää hanke.

Toimenpiteet ja suositukset:

- ➔ Kartoitetaan kalatalousalueen veneluiskat ja lupamyyntipisteet kartalle kalatalousalueen verkkosivuille. Huomioitava myös veneluiskien merkitys palo- ja pelastustoimen osalta.
- ➔ Kannustetaan jäsenyhteisöjä sähköisen verkkokaupan käyttöönottoon.
- ➔ Huomioidaan nykyaikaiset vapaa-ajan kalastuksen tarpeet ja kehittämistoiveet mm. yhtenäisluvuissa.
- ➔ Nuorisotyötä tehdään vuosittain hankerahoituksen puitteissa.
- ➔ Järjestetään hankerahoitteisia teemapäiviä/kursseja: vajaasti hyödynnettyjen kalalajien kalastus ja saaliin hyödyntäminen ruoan valmistuksessa, vanhan ajan pyyntimenetelmien esittely (koukku, pitkäsiima, rantarysä, tuulastus, nuottaus).
- ➔ Käynnistetään hanke alueen kalastusperinteen tallentamiseksi ja säilyttämiseksi (nuotta-apajien kartoitus ja paikkatietojen säilyttäminen karttatietona, hiljaisen tiedon taltiointi).

4. Vapaa-ajan kalastuksen yhtenäislupajärjestelmän kehittäminen

Tavoitteet: Kalatalousalueen lupa-alueet ovat laajoja ja tunnettuja. Lupia on saatavissa helposti ja monipuolisesti eri kalastusmuodoille.

Kalatalousalueen ensisijaisena tehtävänä on luoda osakaskunnille puitteet kaikenlaisen kalastuksen lisäämiselle ja monipuolistamiselle. Yhtenäislupatoiminnan edistäminen on tämän osa-alueen keskiössä. Tavoitteeseen päästään helpottamalla luvanhankeintaa, sekä lisäämällä osakaskuntien ja kalatalousalueen ja osakaskuntien välistä yhteistyötä (lupa-alueiden yhdistäminen ja uusien perustaminen, kalastusrajoitusten kriittinen tarkastelu). Myös vuoropuhelua vapaa-ajan kalastajien, osakaskuntien ja kalatalousalueen välillä on syytä lisätä.

Kalastus Suomenselän kalatalousalueella perustuu pääosin luontaisesti lisääntyviin kalalajeihin, kuten kuha, ahven ja planktonsiika. Seisovilla pyydyksillä tapahtuvaa kotitarvekalastusta harjoitetaan varsinkin kesäaikaan paljon, vaikka valtakunnallisen trendin mukaisesti pyydyskalastus on vähenemässä. Talviverkkokalastus onkin alueella jonkin verran vähentynyt. Vapavälinein tapahtuvaa kalastusta harjoitetaan niin uistelun kuin heitto- ja pilkkionginnan muodossa. Koskikalastuskohteet tuovat kalastajia alueelle ympäri Suomen ja ulkomaita myöten. Laadukkaat ja hyvin ylläpidetyt kalavedet ovat omistajilleen arvokasta pääomaa.

Yhtenäislupa mahdollistaa useamman vavan vetouistelun laajalla, yhtenäisellä vesialueella. Nykyiset varsin laajat yhtenäislupa-alueet sijaitsevat Virroilla ja Ähtärissä. Ähtärinreitin lupa-alue kattaa Lehtimäen, Soinin ja Ähtärin alueet 14 100 hehtaarilla. Erityiskalastuskohteita alueella ovat Niemisjoki, Pakarinjoki ja Inhanjoki.

Virtain alueella Kalapassin verkkokaupasta ostettava yhtenäislupa kattaa 13 700 hehtaaria sisältäen suurimman osan reittivesien ja suurten järvien osakaskuntien vesialueista Toisvesi, Vaskivesi-Visuvesi ja Tarjanneveden alueella. Tarjanteella ja Toisvedellä on myös laajat pyydyslupa-alueet. Näsijärven ja Ruoveden-Kuoreveden kalatalousalueiden kanssa on yhteistoimintaa siten, että ostettuaan kahden alueen luvan saa kalastaa myös kolmannella alueella. Virtain alueella käytössä on myös ns. isännän lupa, joka mahdollistaa vieraiden viemisen vesille koko kauden ajan. Kuokkalankosken-Herralankosken alueet ovat sähköisessä verkkokaupassa. Pihlajaveden alueen lupia hallinnoi Pihlajaveden osakaskunta, sähköistä luvanmyyntiä alueella ei toistaiseksi ole.

Virtain ja Ähtärin kalastusalueiden yhdistyttyä on tarpeellista käydä periaatekeskustelua nykyisten yhtenäislupa-alueiden lupatuottojen käyttökohteista. Virroilla kalastusalue on käyttänyt kertyneet varat kalavesien hoitoon, Ähtärissä varat on jaettu luvassa mukana olleille osakaskunnille.

Kalastuksen harrastusmahdollisuuksien ja kotitarvekalastuksen vahvistamiseksi yhtenäislupajärjestelmää tulisi monipuolistaa laajentamalla sitä myös pyydyskalastukseen. Tämä edellyttää osakaskunnilta yhteistoimintaa ja yhtenevää pyydysyksiköintiä. Pyydysyksiköinnin myötä mahdollista voisi myös yhtenäisluvan kalastuslajien yksikköjousto, jossa yhtenäisluvan yksikön voisi käyttää mihin tahansa kalastusmuotoon: Uistelun ollessa tauolla voisi samalla yksikkömäärällä pitää esimerkiksi muikkuverkkoja. Verkkokalastuksen (erityisesti talvikalastuksen) vetovoimaa voidaan lisätä tarjoamalla kalastajille järvikohtaisia lupia. Viehekalastuksen yhtenäislupiin voitaisiin sisällyttää myös muita kalastusmuotoja, kuten pohjaonginta talviaikainen ismete-kalastus. Jokireittien koskikohteiden yhtenäislupa voi myös olla selvittämisen arvoinen idea.

(Lue lisää: Suomen Vapaa-Ajan Kalastajien Keskusjärjestö: [Yhtenäisluvat kuntoon -raportti](#))

Toimenpiteet ja suositukset:

- ← Kalatalousalue edistää uusien yhtenäislupa-alueiden syntymistä tai nykyisten alueiden säilyttämistä vesialueiden omistajien toiveiden mukaisesti.
- ← Lupien helppoa saatavuutta lisätään: Mielekkään kokoiset yhtenäislupa-alueet, lupakaupan sähköistäminen ja virtaviivaistaminen. Markkinointi ja tiedotus kalatalousalueen verkkosivuilla, sekä sosiaalisessa mediassa.
- ← Monipuolistetaan lupavalikoimaa: Viehekalastuksen yhtenäislupa-alueeseen voisi sisällyttää esim. myös pohjaonginnan tai ismete-kalastuksen. Pyydyskalastuksen yhtenäislupajärjestelmä. Kotitarvekalastuksen edistäminen esimerkiksi yhtenäislajin kalastuslajien yksikköjoustolla.

5. Kalakantojen hoitotoimenpiteet

Tavoitteet: Arvokalakantojen luontainen lisääntyminen ja elinympäristöt vahvistuvat. Kalataloudellisesti merkittävistä vesistöistä kerätään systemaattisesti laadukasta tutkimustietoa suunnittelun tueksi. Kalakantoihin kohdistuva kalastus on monimuotoista, ympärivuotista ja eri lajeihin kohdistuvaa. Pyyntipaine on ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä, eikä vaaranna kalakantojen elinvoimaisuutta tai lisääntymismahdollisuuksia.

Veden ladun kohentaminen tai hyvänä säilyttäminen on tuottavien kalavesien edellytys. Rehevöitymiskehityksen myötä vähempiarvoisen kalan määrä on paikoin lisääntynyt ja matalat vesialueet ovat ruovikoitumassa.

Kalatalousalue pyrkii torjumaan vesistöjen pilaantumista seuraamalla toimialueellaan veden laatuun vaikuttavia hankkeita ja valvoo sekä edistää kalataloudellisen edun toteutumista näiltä osin. Suojavyöhykkeiden perustaminen, rehevöitymisen pysäyttäminen ja vesikasvien niitto, veden pinnankorkeuden säilyttäminen järkevällä tasolla sekä kestävät hoitokalastustoimenpiteet ovat asioita, joita kalatalousalueen tulee seurata ja aktiivisesti puoltaa. Esimerkiksi Ouluveden alueella tulee panostaa järven virkistyskäyttötilan parantamiseen ja järven pitämiseen edelleenkin sinileväväpäänä alueena.

Kestävä kalakantojen hoito perustuu aina suunnitelmallisuuteen ja tutkittuun tietoon. Kalakantojen hoidossa pyritään luontaisen lisääntymisen tukemiseen ja mahdollistamiseen esimerkiksi kutualueiden rauhoituksilla (kuha) ja lisääntymisalueita kunnostamalla (ns. haukitehtaat ja kututurot). Näistä on kirjattu tarkemmin käyttö- ja hoitosuunnitelman myöhemmissä kappaleissa. Kalakantojen vinoutumia ja niiden syitä voidaan tarkastella ja niitä voidaan tarvittaessa korjata hoitokalastuksella. Ähtärinjärven osakaskunta on pilotoinut vähempiarvoisen kalan hoitomuotoa vesialueillaan lupaavin tuloksin.

Suurin haaste kalakantojen hoitotoimenpiteiden suunnittelussa on tällä hetkellä tutkitun taustatiedon puute. Taustatiedon kerääminen ja kunnollisen seurantajärjestelmän rakentaminen on tämänkin osa-alueen keskeisimpiä tavoitteita. Kalakantojen inventointi ja perusdatan tuottaminen alueelta on ensiarvoisen tärkeää. TUKALA-yhteistyö Jyväskylän Yliopiston ja Luonnonvarakeskuksen kanssa avaa mahdollisuuksia laadukkaaseen perusdatan tuottamiseksi mm. kalamäärien, laji- ja ikärakenteen, kasvunopeuden, lisääntymisalueiden, mahdollisten kalakantavääristymien korjaussuunnitelmien osalta. Ähtärin seudulla kalastoselvityksiä (rakenne ja

määrä), mahdollisesti myös hoitokalastuksen mahdollisuuksia tulisi kohdentaa Jauhojärven, Iso Haapajärven, Vähä-Haapajärven ja Pusaanjärven alueelle. Myös veden laatua tulisi tarkkailla näillä alueilla.

Vahvat petokalakannat

Vahvistetaan petokalakantoja edistämällä niiden lisääntymistä esim. kutupaikkakunnostuksilla ja tarvittaessa istutuksilla. Kuhan ja ahvenen kutemista voi edistää kustannustehokkaasti hyödyntämällä vanhat joulukuuset kututuroiksi. Kuhan istuttamisesta tulee kuitenkin pidättäytyä alueilla, joilla esiintyy jo valmiiksi elinvoimainen kuhakanta.

Kalatalousalue selvittää alueen potentiaaliset hauen lisääntymispaikat. Mikäli sopivia kohteita löytyy, perustetaan haukitehtaita tai kunnostetaan alueita hauen lisääntymiseen sopiviksi. Tavoitteena on lisätä hauen arvostusta saalis- ja ruokakalana sekä edistää sen luontaisen lisääntymisen onnistumista.

Haukitehdas on haukien lisääntymiseen räätälöity kosteikko, jossa haukien lisääntyminen onnistuu hyvällä varmuudella ja tehokkaasti. Tutkimuksissa on havaittu kunnostettujen kosteikkojen, joissa on runsaasti kasvillisuutta, toimivan erinomaisina hauen lisääntymisalueina. Kunnostetuissa kosteikoissa, joissa kasvillisuus oli väliaikaisesti veden alla, hauenpoikasten määrä kasvoi muutamasta tuhannesta yli sataan tuhanteen kunnostustyön jälkeen. Kasvillisuuden arveltiin olevan ratkaisevan tärkeää, koska niissä kosteikoissa, joissa kasvillisuutta ei ollut tai se poistettiin, ei vastaavaa kehitystä havaittu. Veden alle jäänyt kasvillisuus tarjoaa optimaaliset lisääntymisolosuhteet, lisää saatavilla olevan ravinnon määrää ja tarjoaa suojaa poikasille. Haukitehtaat ovat lisänneet hauenpoikasten määrää ja myös emokalojen määrä on haukitehtaiden vaikutusalueella tuplaantunut muutamassa vuodessa.

Ouluveden alueella haukikanta on järvessä voimakas hyvistä kutualueista johtuen. Ahvenen koko on kasvanut kuhakannan vahvistumisen myötä. Myös siikakannat tarvitsevat vahvistukseen elintilaa. Seuraavan kymmenen vuoden aikana on tarvittaessa hankittava lisää faktatietoa kalaston rakenteesta ja järven ekologisesta tilasta. Näiden pohjalta laaditaan toimenpidesuunnitelma, joita ovat erittäin todennäköisesti vähempiarvoisen kalan poisto, määrärajan jatkuvat kuhan tuki-istutukset sekä siikakannan vahvistaminen.

Hoitokalastus

Hoitokalastukseen ei tule lähteä ilman riittävän laajaa perusdataa kalaston nykytilasta.

Yleensä hoitokalastuksella tavoitellaan paitsi kalataloudellisesti arvokkaampaa kalastoa, myös parempaa veden laatua. Hoitokalastuksen tarve voidaan määrittellä mm. veden fosforipitoisuuden sekä NORDIC-koeverkkokalastusten yksikkösaaliin ja saalisjakauman perusteella. Yleensä hoitokalastus mielletään myös pienten järvien peruskunnostuksen työkaluksi. Reittivesilläkin voi olla alueita, joissa hoitokalastusta kannattaa suorittaa. Paikallisesti reittivesilläkin voi olla alueita, joissa pohjasta ravintoa hakevat särkikalat voivat nopeasti kasvaa sokkeloisissa vesissä suuriksi alueellisiksi populaatioiksi.

Ähtärinjärvellä osakaskunta on toteuttanut särkikalojen poistopyyntinuottausta ostopalveluna ja toiminta on ollut varsin tuloksellista. Syksyllä 2021 12 vedon saalis oli noin 32 000 kg. Vuonna 2019 vastaava toimenpide tuotti saalista 15 vedolla 16 500 kg. Nuottauksen jatkuvuuteen ja saalisnäytteiden keruuseen alueelta tulee panostaa riittävin resurssein. Ähtärinjärven hoitokalastustoiminnassa piilee myös elinkeinokalataloudellista potentiaalia ja osakaskunnan toimintaa voidaan tarkastella myös pilottihankkeenomaisesta näkökulmasta. Kalatalousalue puoltaa hoitonuottauksen jatkuvuutta, avustaa resurssien löytämisessä ja edesauttaa tutkimusyhteistyön syntymistä toiminnan ympärille. Hoitonuottauskonseptille saattaa tietojen mukaan olla kysyntää myös Ouluveden ja Peränteen alueella.

Hoitokalastuksen haasteena on sopivan saalismäärän määrittely. Saalistavoitteen tulee olla riittävä, jotta kalaston lajisuhteet korjaantuvat. Liian pieni saalistavoite voi aiheuttaa pienten särkikalojen räjähdysmäisen lisääntymisen, mutta liian suurella saalistavoitteella voi myös olla haitallisia jälkiseurauksia. Perustiedon keräämisen ja saalistavoitteiden määrittelyn jälkeen hoitokalastus kannattaa toteuttaa monimuotoisena, eri vuoden aikoina toteutettavana pyyntinä. Uppotukkien poistoa voidaan pitää tärkeänä tulevaisuudessa muutamista rajatuista paikoista nuottakalastuksen mahdollistamiseksi. Rysäpyynti on tehokkainta keväällä särkikalojen kutuaikaan (huhti-toukokuussa) ja alkukesästä. Syysaikaan nuottaus on hyvä vaihtoehto. Kuukauden mittaiseen sesonkiin tarvitaan melko suuri työpanos ja tutkimusten mukaan hoitokalastusta tulee jatkaa usean vuoden ajan, ennen kuin tulokset alkavat näkyä. Yhteistyömahdollisuuksia kannattaa selvittää esimerkiksi lähiseudun kaupallisten kalastajien kanssa.

Istutukset

”Kalojen istuttaminen on sallittu ainoastaan, jos kyseessä olevan lajin tai kannan istuttaminen kohdevesistöön sisältyy kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaan. Uuden lajin tai kannan kotiutusistutukseen sekä kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmassa määrittämättömään istutukseen on saatava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Lupa voidaan myöntää, jos istutus ei vaikeuta kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden toteuttamista eikä vaaranna kohdevesistön kala- tai rapukannan elinvoimaisena säilymistä taikka luonnon monimuotoisuutta.” (Kalastuslaki 74 §)

Järkevästi toteutetut istutukset lisäävät kalaveden arvoa ja houkuttelevat kalastajia vesille. Istutuksia suunniteltaessa on varmistuttava siitä, että istutuksille löytyy ekologisesti järkevät perusteet ja istutuskantaa hyödynnetään tehokkaasti. Toisin sanoen järvellä on jo oltava aktiivista kalastusta. Yhteisesti ja riittävän laajasti tehdyillä istutuksilla on merkitystä järviolueen kannan muodostukseen. Kotiutus- ja siirtoistutukset ovat luvanalaista toimintaa ja niihin on oltava sekä vesialueen omistajan, että Pohjois-Savon ELY-keskuksen lupa. Täpläravun istuttaminen vesistöihin on vieraslajistatuksen vuoksi kielletty.

Jos luontaisesti lisääntyvä kanta on tiheä, istutuksia ei pääsääntöisesti tarvita. Lisäksi on paljon lajeja, jotka lisääntyvät luontaisesti ja joita kannattaa istuttaa vain poikkeustapauksissa tarkan selvityksen ja harkinnan jälkeen (esimerkiksi hauki ja kirjolohi). Kohdejärnessä ei saa esiintyä happikatoja. Järnessä tulee mieluusti olla havaittavissa myös istutettavan lajin luontaista lisääntymistä. Syvänteiden pohjalla voi esiintyä happivajausta, mutta ylemmissä vesikerroksissa happipitoisuuden tulee olla hyvä ympäri vuoden. Istutusten tuloksellisuutta tulee seurata esimerkiksi koekalastuksilla tai saaliskirjanpidolla.

Pitkällä aikavälillä istutustenkin osalta tulisi laatia pitkäjänteinen ja keskitetty suunnitelma esimerkiksi kalavesiä kaavoittamalla tai sijainninhjauksen keinoin. Tämä edellyttää nykyisten kalataloudellisesti tärkeiden alueiden tarkempaa kartoitusta. Esimerkiksi Rautalammin reitin kantaa oleva planktonsiika on ollut hyväkasvuista Ähtärinjärvellä ja tähän tulisi jatkossakin panostaa. Jatkossa eri vesistöjä voitaisiin kaavoittaa selkeästi alueella menestyvien kalalajien vaalimiseen eri keinoin. Tällä hetkellä tunnistettuja hyvätuottoisia alueita kalalajeittain ovat alla olevat vesialueet. Pihlajaveden alueelta tulee tunnistaa muun muassa ahvenelle potentiaaliset vesistöt.

Kuha: Hankavesi-Väliesi, Ouluvesi, Vaskivesi-Visuvesi, Vermasjärvi

Planktonsiika: Salusjärvi, Tarjanne, Toisvesi, Vaskivesi-Visuvesi, Vermasjärvi, Ähtärinjärvi,

Järvilohi: Toisvesi, Tarjanne

Järvitaimen: Uittimenoja (Enonkoski, Wolanderinkoski) Koikero, Koskela, Mutioja, Niemisjoki, Peränne, Tarjanne, Toisvesi, Vaskivesi-Visuvesi, Ähtärinjärvi

ELY-keskuksen kalakantasuositukset kalaistutuksissa:

Kalalaji	ELY:n kantasuositus
Ankerias	Eurooppalainen
Hauki	Paikalliset haukikannat
Harjus	Rautalammin kantaa. Muut kannat sovittavat ELY-keskuksen kanssa.
Kuha	Paikallinen kanta, jos saatavissa. Muutoin aiemmin käytettyjä kantoja
Järvilohi	Vuoksen vesistön kanta
Järvitaimen	1. Paikalliset taimenkannat 2. Rautalammin tai Vuoksen vesistön kanta
Järvisiika	1. Majutvesi 2. Saarijärven Pyhäjärvi 3. Säskylän Pyhäjärvi
Nahkiainen	Vesistöalueen oma kanta
Nieriä	Istutusluvasta sovittava aina tapauskohtaisesti ELY:n kanssa
Planktonsiika	1. Rautalammin kanta 2. Koitajoen kanta
Toutain	Vesistöalueen oma kanta.

Karpin istuttaminen on sallittu. Muiden lajien istutusluvista sovittava aina tapauskohtaisesti ELY-keskuksen kanssa.

Toimenpiteet ja suositukset:

- ➔ Ähtärinjärven osakaskunnan hoitokalastustoiminnan jatkuvuuden tukeminen ja kalataloudellisesti kestävien saalismäärien selvitys.
- ➔ Muiden hoitokalastukselle potentiaalisten alueiden perusselvitykset
- ➔ Kalakantojen inventointi ja perusdatan tuottaminen alueelta: TUKALA-yhteistyö. Perusdataa kerättävä mm. kalamäärät, laji- ja ikärakenteen selvitys, kasvunopeus, petokalojen lisääntymisalueet, mahdollisten vääristymien korjaussuunnitelma ja luontaisen lisääntymisen tukeminen. Ähtärin seudulla kalastoselvityksiä (rakenne ja määrä) tulisi kohdentaa Jauhojärven, Iso Haapajärven, Vähä-Haapajärven ja Pusaanjärven alueelle.
- ➔ Kalaistutusten tuloksellisuuden seuranta; koekalastukset ja kirjanpito
- ➔ Lajikohtaisesti hyvätuottoisten vesistöjen tunnistus ja kantakohtaisten hoitosuunnitelmien laadinta.

6. Vaelluskalojen ja uhanalaisten kalakantojen elinkierron sekä muun biologisen monimuotoisuuden turvaamiseksi tarpeelliset toimenpiteet

Tavoitteet: Vaelluskalojen ja uhanalaisten kalakantojen elinolosuhteita vaalitaan ja uusia alueita kunnostetaan. Alueelle syntyy uusia luontaisesti lisääntyviä vaelluskalakantoja. Jokirapukannat vahvistuvat.

Kalatalousalue on edesauttanut useiden vesistökuunnostushankkeiden suunnittelua ja niiden toteutusta alueellaan. Viime vuosien aikana kalatalousalue, osakaskunnat ja urheilukalastajat ovat pyrkineet vahvistamaan alueen taimenkantojen tilaa mätirasiaistutuksilla.

KVVY:n tietojen mukaan Virtain alueella taimenen mäti-istutuksia (Rautalammin kantaa) on toteutettu vesistöissä, jossa esiintyy taimenta luontaisesti, mutta jossa taimenkantojen tilan on todettu olevan heikko. (Kotalankosket 2016, Mutioja 2012, 2013, 2016 ja Herraskoski 2013 ja 2016). Rautalammin kanta ei ilmeisesti menesty alueella kovin hyvin. Alueelle on istutettu 1960-luvun alussa Isojoen kantaa olevaa kantaa. Isojoen kannan hyödyntäminen mätirasiaistutuksissa voisi olla harkitseminen arvoista.

Mätirasiaistutuksia on tehty myös vesistöihin, joista taimenesta ei ole saatu havaintoja sähkökoekalastuksilla ja joista taimenkanta on oletettavasti hävinnyt (Wolanderinkoski ja Enonkoski, 2014 ja 2016). Vuodesta 2012 sähkökoekalastuksia on tehty yhteensä kymmenessä vesistöissä Virtain alueella, edellä mainittujen lisäksi myös Koikero-oja (2012), Koronjoki (2013), Vehmaskoski (2013, 2016), Jäähäyspohjan puro (2016), Makkaraoja (2016). Poikastiheyden perusteella Koikero-ojassa ja Koronjoessa taimenta näyttäisi esiintyvän varsin hyvin. Tietyvästi Koikero-ojan taimenen DNA-perimä on Isojokelaista kantaa. Mutiojassa Herraskoskella taimen on lisääntynyt luontaisesti. Mutiojan taimenkannan DNA:n selvittämisen tilasta ei suunnitelmaa kirjottaessa ollut varmaa tietoa, mutta mikäli määrittystä ei ole tehty, kannan geneettinen alkuperä tulisi selvittää. (Lue lisää: Holsti, H.: Virtain kalastusalueen taimenkantojen hoitotoimenpiteiden vaikutusten arviointi sähkökoekalastuksilla v. 2016)

Koronjoessa on erittäin vahva paikallinen lisääntyvä taimenkanta. Pihlajaveden reitin taimenten tilasta on hyvä käsitys vuosittain Pihlajajokilla ja Reinikalla Keuruun kalastus-/kalatalousalueen toimesta tehtyjen koekalastusten myötä. Omia eriytyneitä taimenkantoja ei ole jäljellä (DNA-selvityksiä ei tosin ole tehty), mutta reittikoskissa on hyvin vähäistä luontaista lisääntymistä. Taimenen mätirasia-/ poikasistutuksia on pääreitin koskien lisäksi tehty Kankijokeen, Hietasempuroon, Kangaspuroon, Varispuroon, Liesjokeen ja Kalliopuroon. Pääreitin kaikkien koskien lisäksi Kankijokea ja Varispuroa on myös kunnostettu sorastamalla ja vesityksiä järjestämällä. Erityisesti pääreitin Köminkoskessa istutetut taimenet viihtyvät ja sieltä on löydetty koekalastuksissa useita eri taimenikäluokkia, myös aikuisia taimenia. Pihlajajoki on taimenen kannalta potentiaalinen alue, jonne ajateltu perustettavaksi myös rauhoitusalueita. Myös Reinikankoski on ollut esillä. Ähtärissä Jauhojärvi – Iso Haapajärvi – Vähä Haapajärven reitillä olemassa mätirasiaistutuksilla perustettu järvitaimenkanta: Purokuunnostuksia olisi jatkettava Myllypuro Haapajoki -välillä. Uutena mahdollisena kunnostuskohteena Luomanpuro, johon on vuonna 2021 rakennettu Pakarinjoesta kalan nousuun turvaava kalatie.

Soinin osalta Kuninkaanjoessa esiintyy luontainen purotaimenkanta. Kantaa on aikoinaan yritetty elvyttää emokalajien pyytämisen ja kalaviljelyn kautta. Kuninkaanjoen purotaimenkannan nykytilan ja purouoman kunnostustarpeiden selvitys, sekä kunnostusten toteutus ovat tämän osa-alueen kärkikohteita.

Kartta: Täpläravun esiintyminen Suomenselän kalatalousalueella (Luonnonvarakeskus: Kalahavainnot-palvelu).

Rapukannat ovat alueella vaihtelevat. Puroista ja pienemmistä järvistä löytyy joitakin elinvoimaisia jokirapukantoja, joiden suojeleminen on sekä osakaskuntien että kalatalousalueen asia. Koronjoen ja Havanganjärven alue, sekä Salusjärvi voivat olla mahdollisia jokiravun suoja-alueita. Rapurutto esiintyy kalatalousalueen vesillä ja alueelta tulee toisinaan tietoa rapujen joukkotuhosta. Täplärapu on vallannut alaa entisestään. Täpläravun pyyntivahvoja kantoja reittivesillä tulee hyödyntää. Ylitiheät kannat ovat herkkiä erilaisille raputaudeille, sekä lajin poistopyynti on vieraslajistatuksen vuoksi myös suositeltavaa. Ähtärijärven eteläpäässä on vuonna 2013 todettu täplärapuesiintymä. Myös Ähtäriin Ouluvedestä on täplärapuhavaintoja. Näille alueille suunnatut koeravustukset ja tulosten perusteella mahdolliset poistopyyntihankkeet ovat harkitsemisen arvoisia.

Toimenpiteet ja suositukset:

- ➔ Kalatalousmaksuvarat valjastetaan tehokkaasti vaelluskalakantojen tukemiseen.
- ➔ Taimenen mätirasia- ja pienpoikasistutuksia virtavesiin jatketaan myös osakaskuntien ja kalatalousalueen resurssien puitteissa. Virtavesissä, joissa esiintyy luontaisesti omanlaisiaan taimenkantoja, ei tulisi tehdä istutuksia taimenkantojen sekoittumisen välttämiseksi (Koronjoki ja Koikero-oja)
- ➔ Vesistöissä, jossa taimen lisääntyy luontaisesti ensisijaisia hoitotoimenpiteitä ovat kunnostustoimet: parannetaan virtausolosuhteita ja luontaisen lisääntymisen mahdollisuuksia (kutusoraikot), lisäämällä suojapaikkoja nousuesteitä poistamalla.
- ➔ Mutiojan taimenkannan alkuperän ja Soinin Kuninkaanjoen purotaimenkannan tilan selvittäminen.
- ➔ Purokunnostusten jatkaminen Myllypuro Haapajoki -välillä. Uutena mahdollisena kunnostuskohteena Luomanpuro.
- ➔ Mätirasia- tai pienpoikasistutuksien jatkaminen vesistöissä, jossa taimen eivät heikon tilansa takia pysty ylläpitämään itseään luontaisen lisääntymisen kautta (Kotalankosket, Herraskoski, Mutioja, Ähtärin reitti).
- ➔ Suurien reittikoskien parantaminen kunnostustoimilla; vanhojen kutusoraikkojen ennallistaminen ja uusien muodostaminen esim. Herraskoskella ja Kotalankoskilla.
- ➔ Pihlajaveden reitin taimenkannan nykytilan selvittäminen ja luontaisen lisääntymisen tukeminen täydennyskunnostuksilla.
- ➔ Uusien vaelluskaloille potentiaalisten virtavesien kartoittaminen sähkökoekalastuksilla
- ➔ Torjutaan rapuruttoa, täpläravun ja muiden vahingollisten vieraslajien leviämistä tiedotuksella ja valistamisella. Ähtärinjärven eteläpäässä ja Ähtärin Ouluvedessä koeravustus ja mahdollinen poistopyyntihanke
- ➔ Kartoitetaan hankemahdollisuuksia esimerkiksi ns. haukitehtaiden tai muiden vastaavien luontaisten lisääntymisalueiden perustamiseksi.

7. Tarvittavat kalastuksen alueelliset säätelytoimenpiteet

Tavoitteet: Kalastuksen ohjaaminen on osakaskuntalähtöistä. Kalatalousalue käynnistää tiedonkeruun säätelytoimenpiteiden tarpeellisuuden selvittämiseksi.

Kalastuslaki ja -asetus ohjaavat kalastusta mm. pyydettävien kalojen koon ja vapaa-ajan pyydyskalastuksen tehon suhteen (8 verkkoa / pyyntikunta). Lakisääteiset alamit ja rauhoitusajat on esitetty liitteissä. Herrakoskella sekä rasvaevällinen että rasvaevätön taimen on rauhoitettu. Harjuksen alamitta on alueella 40 cm. Metsähallituksen hallinnoimalla Kotalankoskella rasvaevättömän taimenen alamitta on 50 cm ja harjuksen vähintään 35 cm. Kalatalousalue linjaa, että edellä mainitut ja lakisääteiset alamit ovat nykytiedon valossa riittäviä.

Tarpeettomat rajoitukset vaikeuttavat kalastusta ja kalaston monipuolista hyödyntämistä. Säätelytoimenpiteiden tulla olla mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaisia, mutta kuitenkin aina vahvasti harkittuja, ja tietoon pohjautuvia.

Kalatalousalue- ja osakaskuntatasolle asetettavat, kalastuslain säädöksiä tiukemmat säätelytoimenpiteet ovat nykytilanteessa varsin haasteellisia – Suomonselän kalatalousalueen suunnittelualue on laaja ja tietoa esimerkiksi kuhakantojen järvikohtaisesta kasvusta tarvitaan lisää. Esimerkiksi Ähtärinjärvestä on todettu olevan melko hidaskasvuisia kuhakantoja, jolloin esimerkiksi alamittojen nostoa lakisääteistä korkeammaksi ei voi suorilta käsin asettaa koko kalatalousalueen yleissuositukseksi. Tämän vuoksi tulisikin käynnistää laajamittaisia selvityksiä kalastuksellisesti ja kalataloudellisesti kiinnostavien kalalajien kasvusta ja populaatiodynamiikasta. Suunnittelukauden puolivälissä, vuonna 2027 tarkastellaan kalatalousalueen aloitteesta yhdessä kaikkien osapuolten kanssa, onko ilmennyt sellaista uutta tutkimus- tai seurantatietoa, jonka perusteella suosituksia alamittojen, välimittojen tai solmuvälien osalta tulisi tarkentaa.

Toimenpiteet ja suositukset:

- ➔ Systemaattinen tiedonkeruu kalakantojen kasvusta, populaatiodynamiikasta ym. säätelytoimenpiteiden tarpeellisuuden selvittämiseksi. Tarkastelu suunnittelukauden puolivälissä.

8. Kalastonhoitomaksuina kerättävien varojen omistajakorvauksiin käytettävän osuuden jakaminen

Tavoite ja toimenpiteet: Kalatalousalue jakaa vesialueiden omistajille yleiskalastusoikeuksien käytöstä ja kalastusopastominnasta kertyvät korvausvarat KALPA-järjestelmää käyttäen.

ELY-keskus tekee toimialuettaan koskevan jakopäätöksen ja tilittää rahat kalatalousalueille Luonnonvarakeskuksen tekemän viehekalastusselvityksen perusteella kertymävuotta seuraavana vuonna, ellei jakopäätöksestä laadita valituksia.

Suomenselän kalatalousalue tekee alueensa omistajakorvauksia koskevan jaon käyttämällä ensisijaisesti Kalpa-järjestelmää. Jakoperusteet määritellään suoraan pinta-alojen perusteella, eli kaikkialla on sama rasisarvo. Niille vesialueille, joilla viehekalastusta ei voi harjoittaa maksullisten yleiskalastusoikeuksien perusteella, ei jaeta korvauksia kuten ei myöskään niille omistajille, joille määräytyvä korvaussumma on enintään 50 €. Kalatalousalueen toiminnanjohtaja ja hallitus valmistelevat jakoehdotuksen yleiskokoukselle, joka päättää jaosta ja rahojen tilitysaikataulusta.

9. Kalataloudellisesti merkittävät alueet sekä kalatalouselinkeinoille hyvin soveltuvat alueet

Tavoite: Kaupallinen kalastus ja kalastusmatkailu mahdollistavat lähikalan tarjonnan ja luontomatkailun kehittämisen suunnittelualueella. Kalataloudellisesti ja kalatalouselinkeinolle merkittävistä alueista laaditaan paikkatietoaineistoa.

Huomioitavaa on, että alla olevat määrittelyt eivät rajaa tai koske osakaskuntien määräysvaltaa tai hinnoittelupolitiikkaa. Määrittelyt koskevat vain poikkeustilannetta, jossa ELY-keskus harkitsee luvan myöntämistä kalastuslain 13 § ehtojen mukaisesti. Kalastuslain 14 § koskee vain ELY-keskusta ja sen mahdollisesti myöntämää lupaa. Jos 13 § ehdot täyttyvät ja ELY-keskus myöntää luvan, kalastusoikeuden haltija on oikeutettu saamaan rahallisen korvauksen omalle alueelleen myönnettyjen lupien mukaisesta omaisuuden käytölle aiheutuvasta haitasta. Korvaus vastaisi vastaavasta vapaaehtoiseen sopimukseen perustuvasta luvasta maksettavaa käypää hintaa.

Kalastuslain tavoitteena on myös kaupallisen kalastuksen toimintaedellytysten parantaminen. Lain perustelujen mukaan tavoitteeseen pyritään muun muassa määrittelemällä kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmissa kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvat alueet, joita koskevia kalastuslupia ja kalastusoikeuksien vuokrasopimuksia kalavesien omistajat sitoutuisivat tekemään alueen kaupallisten kalastajien kanssa.

Aiheeseen liittyviä keskeisiä määritelmiä

Ympäristön ja luonnon näkökulmasta kalataloudellisesti merkittäviksi alueiksi voidaan lukea sellaiset alueet, jotka ovat elintärkeitä kalalajin luontaiselle lisääntymiselle, esimerkiksi kuhan ja taimenen kutualueet. Suomenselän kalatalousalueella nämä alueet ovat heikosti tunnettuja, joten paikkatiedon kerääminen seuraavalle suunnittelukaudelle on tärkeää. **Taloudellisesti merkittävä alue** voi olla merkittävä puhtaasti taloudellisesti niin lupamyynnin kuin saaliin helpon tavoitettavuuden/pyydyttävyyden näkökulmasta. Nämä alueet ovat tavoitelluista lajeista riippuen ja pyyntimenetelmien suhteen erilaisia.

Kalatalouselinkeinoilla tarkoitetaan tässä käyttö- ja hoitosuunnitelmassa kalastusopastointia/kalastusmatkailua ja kaupallista kalastusta. Kalastuslain 18 §:n mukaan ELY-keskus voi kalastusmatkailun toimintaedellytysten turvaamiseksi myöntää koko toimialueitaan tai sen osaa koskevan luvan järjestää kalastusmatkailutilaisuuksia, joihin osallistuu enintään kuusi kalastajaa kerrallaan ja joissa harjoitetaan onkimista, pilkkimistä tai viehekalastusta.

Kaupalliselle kalastukselle hyvin soveltuvia alueita ovat erityisesti suuret selkävedet. Hyvin soveltuvilla alueella vesialueet ovat kaupallisille toimijoille helposti saavutettavissa, kalakannat ovat vahvat ja infrastruktuuri on kunnossa. Jonkin järviolueen suora poissulkeminen ei sinänsä ole mielekäästä, sillä muutokset kalakannoissa ja kalastuksessa voivat nopeastikin muuttaa kaupalliselle kalastukselle hyvin soveltuvia alueita. Myös esimerkiksi kesäaikaan tiiviisti asuttu loma-asutusalue voi talviaikaan olla varsin kelvollinen pyyntialue. Täten lukuun ottamatta kapeita vuolteita ja salmia, väylä-alueita sekä rantoja, joilla on vakituista asutusta tai kesä-asutuksessa olevia lomamökkejä, tai alueita joihin kohdistuu lainsäädäntöön pohjautuvia kalastusrajoituksia, kaikki Suomenselän kalatalousalueen reittivedet (kuten esimerkiksi Toisvesi, Tarjannevesi, Visuvesi-Toisvesi, Ähtärinjärvi, Pihlajavesi) ovat periaatteessa hyvin soveltuvaa kaupalliseen ravustukseen, katiskapyyntiin, nuottaukseen, vapa- ja koukkupyyntiin sekä kalastukseen pienillä vannerysillä ja pienehköillä isorysillä ja lahtiryksillä. Vilkkaasti liikennöidyt alueet ja kapeikot eivät sovellu hyvin isompien sulkupydydysten käyttöön. Särkikalojen kaupalliselle kalastukselle (esim. katiskapyynti) soveltuvia alueita voivat olla käytännössä kaikki vesistöt, joissa toiminnasta saa taloudellisesti kannattavaa. Tarkempaa paikkatietoa ei tässä käyttö- ja hoitosuunnitelman vaiheessa ole tiedossa.

Kalastusmatkailuun/opastointiaan hyvin soveltuvilla alueilla tarkoitetaan erityisesti niitä vesialueita, joilla voidaan harjoittaa muutakin kalastusmatkailutoimintaa, kuin mihin ELY:n kalastusopastolupa antaa mahdollisuuden. Tällaista toimintaa kalastusmatkailutilaisuuksien järjestäminen koskikohteissa paikallisilla luvilla, yli kuuden henkilön onginta, pilkintä ja viehekalastustapahtumat sekä toiminnan järjestäminen hyödyntäen myös muita kalastustapoja. Esimerkiksi vetouisteluretket useammalla vavalla ja pyydyskalastus- ja ravustusretkien tarjonta edellyttävät yrittäjältä paikallisten lupien hankintaa. Lukuun ottamatta alueita, joilla on liikkumisrajoituksia, periaatteessa kaikki alueen vesistöt, joihin ei kohdistu kalastusrajoituksia lainsäädännöstä, soveltuvat kalastusmatkailutoimintaan. Esimerkiksi ongintatapahtumia voidaan järjestää ryhmille hyvinkin pienillä järvillä vesienomistajan niin salliessa.

Opastointiaan soveltuvat alueet ovat hyvin saavutettavissa, alueiden kalakannat ovat riittävän vahvat sekä veneilyyn tarvittava infrastruktuuri on hyvä. Alueella on myös majoitusmahdollisuuksia, hyviä rantautumis- ja taukopaikkoja ja muuta opastointiaan kannalta tärkeää oheispalvelua. Toisaalta myös pienet ja erikoisemmatkin vesialueet voivat olla kalastusmatkailun kannalta kiinnostavia. Opastointiaan suositellaan suunnattavaksi kalatalousalueen yhtenäislupa-alueelle. Kalastusmatkailutilaisuuksien järjestämisessä tulee välttää häiriön aiheuttamista ympäristölle sekä muille vesilläliikkuville ja kalastajille.

Kalatalousalueen näkemys on, että kaupallisille kalastajille ja kalastusoppaille turvataan riittävän suuret kalastusalueet sekä pyydysyksikkömäärät. Riittävä kalastuksen ja saaliin volyyymi, sekä riittävän suuri toiminta-alue ovat taloudellisesti kannattavan toiminnan ehtoja. Kalatalousalue suosittaakin, että osakaskunnat huomioisivat kaupallisen toiminnan mahdollisuuden alueellaan esimerkiksi korvamerkitsemällä 10% luvistaan kaupalliseen käyttöön. Mikäli osakaskunnat myöntävät verkko-, paunetti-, isorysä-, trooli-, tai nuottalupia, on toivottavaa, että luvan myynnin ehtona olisi kalastuskirjanpito, joka osakaskunta toimittaa kalatalousalueelle vuosittain kalakantojen kehityksen seuraamiseksi.

Lupraneuvottelujen ristiriitailanteiden varalta ELY-keskus on ohjeistanut kalatalousalueita haarukoimaan jonkinlaista hintahaarukkaa kaupallisten lupien hintatasosta. Tämä on osoittautunut äärimmäisen haastavaksi ja mahdollisesti myös hinnoittelua vääristäväksi tehtäväksi.

Kuten kaikki luvanmyyntikysymykset, myös nämä sopimukset ovat lähtökohtaisesti kalastusoikeutta vuokraavan kaupallisen kalastajan ja vesialueen omistajan välinen asia.

Kalastuslain 5 §:n mukaan oikeus määrätä kalastuksesta kuuluu vesialueen omistajalle. Osakaskuntien oma hinnoittelu voi toimia markkinaehtoisesti ja tapauskohtaisesti, hehtaareittain tai pyydysyksikön keskihinnan mukaan. Kalatalousalueen sisällä hintataso voi myös vaihdella, koska eri alueiden käyttöarvo voi olla erilainen.

Kalatalousalue ohjeistaa kalatalousviranomaista seuraavasti: Mikäli kaupallinen kalastaja ja vesialueen omistaja eivät pääse neuvotteluyrityksistä huolimatta yhteisymmärrykseen hinnasta, ELY-keskus voi Suomenselän kalatalousalueella pitää suuntaa antavana referenssinä esimerkiksi Metsähallituksen kaupallisen kalastuksen pyydyslupien hinnoittelua. **Metsähallituksen hinnoittelu ei kuitenkaan ole tarkoitettu kalatalousalueen ohjeistukseksi osakaskunnille. Osakaskunnat saavat jatkossakin hinnoitella lupansa markkinalähtöisesti.** Hinnastoa käytetään, mikäli vesialueen omistajan ja kaupallisen toimijan neuvottelut ajautuvat umpikujaan ja ELY-keskus joutuu harkitsemaan kalastuslain 13 § soveltamista. Kalatalousalue voi tällöin selvittää hintatason niiltä osakaskunnilta, jotka ovat aiemmin vuokranneet vesiään kaupallisille kalastajille. Ennen hinnan vahvistamista kalatalousalue kysyy näkemyksiä oikeasta hintatasosta myös kaupallisen kalastuksen etujärjestöiltä, Suomen ammattikalastajaliitolta ja Suomen Sisävesiammattikalastajat ry:ltä. ELY:n myöntämän luvan kesto tulee harkita tapauskohtaisesti yhdestä viiteen vuoteen kestäväenä. ELY-keskuksen tulee tarkistaa myöntämiensä lupien hinnoitteluperusteet vuosittain. Luvat tulee voida peruuttaa väärinkäytösten, lainsäädännön rikkomisen tai lainsäädännön muutosten takia kesken lupakauden. Lupiin tulee asettaa lupaehatojen lisäksi myös saalisilmoitusvelvoite kalatalousalueelle.

Toimenpiteet ja suositukset:

- ← Edistetään kalatalouselinkeinoille sopivien lupa-alueiden syntymistä edistämällä vuoropuhelua ja aluesuunnittelua.
- ← Kalatalousalue suosittaa, että osakaskunnat huomioivat kaupallisen toiminnan mahdollisuudet vesialueellaan korvamerkitsemällä 10% lupakiintiöstä kaupallisten toimijoiden käyttöön.
- ← Saaliskirjanpitovelvoitteen sisällyttäminen kaupallisille toimijoille.
- ← Paikkatiedon laadinta menneistä, nykyisistä ja tulevista kaupallisen kalastuksen ja opastominnan alueista ja infraasta.

10. Kaupalliseen kalastukseen soveltuvat pyydykset

Tavoite: Kaupalliseen kalastukseen voidaan käyttää hyvin soveltuvilla alueilla kaikkia kalastuslain sallimia pyydyksiä, pois lukien trooli Ähtärin vesialueilla. Kaupallisen kalastuksen paikkatiedon tuottaminen kalastuksen ohjaamiseksi.

Suunnitelmakaudella kaupallista kalastusta on varaa lisätä. Kuhan, muikun ja erityisesti särkikalojen kalastusta voidaan lisätä nykyisestä kalakantojen kestävyyttä vaarantamatta. Särkikalakannat ovat rehevöitymiskehityksen takia kasvusuuntaisia. Kotitarvekalastus on vähentynyt koko ajan, ja vähenee todennäköisesti edelleen lähivuosina. Tämän kehityksen takia seisovien pyydysten pyyntiponnistus on kokonaisuudessaan vähentynyt. Etenkin avovesikaudella vapaa-ajan kalastajien verkkopyynti on vähäistä. Näin ollen vesialueille on tullut entistä enemmän tilaa kaupallisen verkkopyynnin ja kaupallisen kalastuksen harjoittamiseen seisovilla pyydyksillä (rysä, paunetti, katiska, nuotta ym.).

Jatkossa jokaiselle pyydystyypille tulisi määrittää omat, erityisen hyvin soveltuvat alueensa, koska muiden vesistön käyttömuotojen lisäksi myös eri pyydystyypit samalla vesialueella samanaikaisesti saattavat aiheuttaa ongelmia. Lisäksi pyydystyypimäärittelyt vaikuttavat ELY:jen lupamyöntömahdollisuuksiin. Nykyisillä tiedoilla vesialueiden määrittely ei kuitenkaan onnistu mielekkäästi tai tietoon perustuen.

Toimenpiteet:

- ← Kartoitetaan kaupallisen kalastuksen ja kalastusmatkailun pyyntialueet ja tuotetaan paikkatietoa kalatalousalueella LUKE:n ”Kestävän kalatalouden mallialueet”-hankkeen mukaisesti: Menneet, nykyiset ja tulevaisuudessa kiinnostavat alueet ja pyyntitavat, eri lajien pyyntiin hyvin soveltuvat alueet.

11. Virtavesien käytön ja hoidon parantaminen

Tavoite: Vuonna 2013 laadittu Virtain kalastusalueen pien- ja virtavesien käyttö- ja hoitosuunnitelma päivitetään. Kalatalousalue toimii yhteistyössä jäseniensä ja muiden yhteistyötahojen kanssa virtavesien käytön ja hoidon parantamiseksi, ja tekee aloitteita potentiaalisista kunnostuskohteista.

Virtavesi- ja kutupaikkakunnostuksien tulee aina perustua tarkkaan laadittuihin selvityksiin. Suomenselän kalatalousalueella on tehty useita kunnostustoimenpiteitä vuosien saatossa. Pihlajaveden reitin keskiosan kunnostukset valmistuivat 1995. Koskialue on merkittävä virkistyskalastuspaikka ja alueella on myös luonnonpoikastuotantoa.

Reinikan- ja Pihlajaveden kosket on kunnostettu valtiovetoisesti 2000-2001, Pihlajavedenreitin yläosan kosket Liesjärven ja Pihlajaveden väliltä 2003, Köminkosken niskan täydennyskunnostus osakaskunnan varoilla 2017 ja pienempimuotoisia talkookunnostuksia Kankijoella, Varispurolla, Virrankoskella ja Köminkoskella 2016-2020. Lisäksi Kuusi- ja Hankajärvien vedennosto 2016 oli iso ja merkittävä hanke. Pihlajaveden osakaskunta on ollut mukana myös kaikissa aiemmissa

vesistökuunnostuksissa alueellaan (Sahan alueen ja Koipijoen kunnostus ja Ison Rimpin ja Heinävalkeisen lintuvesikuunnostukset). Alueella on ollut yritystä ja puhetta myös Martinjärven vedenpinnan nostosta ja samalla Kattilakosken kunnostuksesta. Myös Köminjärven ja Jyrkeejärven vedennostosta on ollut keskustelua. Herraskosken kunnostus ja 2010 valmistunut Hauhuun-Uurasenveden nosto ovat myös hyviä esimerkkejä alueella tehdyistä kunnostuksista

Osakaskunnat vastaavat pienvesien sekä puro- ja virtavesien hoitotoimenpiteistä, sekä niihin tehtävistä istutuksista. Kunnostukset vaikuttavat kuitenkin laajemmalle alueelle ja myös reittivesien kalakantoihin, jolloin kalatalousalue voi toimia avustavana taustatukena hankkeiden alkuvaiheissa. Kalatalousalue voi opastaa osakaskuntia ja olla mukana rahoitusanomusten laadinnassa. Kalatalousalue tekee osakaskuntien kanssa tarpeellisiksi katsomistaan hankkeista aloitteita ELY-keskuksen kalatalousyksikköön. Kertyneitä kalatalousmaksuvaroja voidaan myös valjastaa virtavesien käytön ja hoidon parantamiseen: Ähtärin-Soinin alueelle on v. 2012 tehty Etelä-Pohjanmaan kalatalouskeskuksen toimesta turvetuotantoalueiden alapuolisten pienvirtavesien inventointi, jossa on jo kartoitettu eri kohteiden kalataloudellista potentiaalia. Ähtärin alueella osakaskunnat ovat aktiivisia toimijoita. Erityisesti Niemisjoen ja Kuninkaanjoen alueella varoja voitaisiin sopimus pohjaisesti ohjata osakaskunnille kunnostusten toteuttamiseen. Virtain kalastusalue on laatinut pien- ja virtavesien käyttö- ja hoitosuunnitelman vuosille 2013-2020. Suunnitelman päivitys ja liittäminen osaksi Suomenselän kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaa on suositeltavaa.

Toimenpiteet ja suositukset:

- ← Kalatalousalueen tulee ottaa kantaa sellaisiin toimenpiteisiin ja hankkeisiin, joilla on kalataloudellinen merkitys.
- ← Kalatalousalue opastaa ja voi tarvittaessa osallistua pienhankkeiden toteuttamiseen
- ← Virtain pien- ja virtavesien käyttö- ja hoitosuunnitelma 2013-2020 voimassaolon uudistaminen ja päivitys osaksi uutta kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaa.
- ← Ähtärin-Soinin turvetuotantoalueiden alapuolisten pienvirtavesien inventointiraportin hyödyntäminen kunnostuksia suunnitellessa.
- ← Potentiaalisia alueita, jonne pienkunnostuksia voitaisiin kohdentaa:
 - Jäähdyslahti/Siekkijärvi välinen virtavesialue.
 - Vehkakoski-Kangaskoski-Koivuoja ja Parannespuro, mahdollisesti Lauttaoja
 - Pohjaslahti, Vehkakoski
 - Savikoski
 - Niemisjoki, Inhanjoki
 - Makkaraoja/Viinakoski Vermasjärvestä Herrasen alaseen
- ← Erityisesti taimenen lisääntymisen vahvistamiselle potentiaalisia alueita:
 - Pakarinjoki ja Niemisjoki
 - Jauhojärvi, Iso-Haapajärvi ja Vähä-Haapajärvi / reittivesi.
 - Kotalan kosket ja Koikero-oja Koskelan koski, Vehmaskoski sekä Vironkoski
 - Koronjoki on todettu merkittäväksi taimenkohteeksi, jonka hoito tulee muistaa jatkossakin.
 - Pihlaiskosket, Reinikankoski, Kattilakoski

12. Kalastustietojen seuranta

Tavoite: Kalatalousalue kerää perusdataa ja järjestää seurantaan toimialueensa kalavesistä, kalakannoista, vedenlaadusta ja niissä tapahtuvia muutoksia. Kirjanpitokalastajia on jokaisella järvioltaalla ja koskikohteissa.

Tietoon perustuvat hoitotoimenpiteet ovat täsmällisiä ja helpottavat kalavesien hoidon suunnittelua pitkällä aikavälillä. Kalatalousalue seuraa toimialueellaan käytössä olevia tutkimuksia sekä velvoitetarkkailuja hyödyntäen niistä saatavia tuloksia suunnitellessaan kalavesien käyttöä ja hoitoa. Alueelta kertyy jonkin verran tutkimus- ja seuranta dataa niin Luonnonvarakeskuksen, KVVY ry:n kuin esimerkiksi velvoitetarkkailujenkin toimesta, mutta tieto on hajallaan ja päällekkäisyyksiäkin saattaa tutkimusaiheissa ja ajankohdissa esiintyä. Kalatalousalue tekee yhteistyötä TUKALA-hankkeen kanssa ja pyrkii osaltaan koordinoimaan alueella tapahtuvia selvityksiä päällekkäisen työn välttämiseksi. Kalatalousalue ja osakaskunnat voivat toteuttaa esimerkiksi hankerahoituksella erilaisia kala- ja rapukantojen inventointiin tähtääviä hankkeita.

Kirjanpitokalastuksella saadaan pitkällä aikajänteellä perustietoa kalakannoissa tapahtuvista muutoksista. Kalastusalueiden aikaisen kirjanpitokalastuksen raportteja on alueelta ainakin v. 2003-2007, sekä 2008-2013. Kirjanpitokalastusjärjestelmän uudelleenkäynnistäminen on aiheellista tehdä mahdollisimman pian. Kalastuskyselyillä saadaan myös kohtalaisella työpanoksella kerrytettyä paljon perusdataa alueelta ja sellainen olisikin järkevää toteuttaa esimerkiksi viiden vuoden välein. Kalatalousalue suosittelee myös, että osakaskuntien myöntäessä lupia kaupallisille kalastajille lupaehtoihin merkitään myös vuosittainen saalisraportointivelvollisuus.

Toimenpiteet ja suositukset:

- ← Yhteistyö TUKALA-hankkeen kanssa.
- ← Kalatalousalue koordinoi ja kouluttaa kirjanpitokalastusta Vaski- ja Visuveden, Toisveden, Vaskiveden, Tarjanteen, Ähtärinjärven, Pihlajaveden ym. alueella ja koskikohteissa.
- ← Kala- ja rapukantojen tilaa inventoidaan tarvittaessa erilaisilla nuottauksilla ja koekalastuksilla ja koeravustuksilla. Niistä tulee neuvotella kalatalousviranomaisten kanssa tapauskohtaisesti.
- ← Kalatalousalue toteuttaa kalastuskyselyn esim. viiden vuoden välein.
- ← Kaupallisen kalastuksen saaliiden seuraaminen – raportointi osakaskunnille/kalatalousalueille kerran vuodessa.

13. Kalastuksenvalvonnan järjestäminen

Tavoitteet: Jokaiselta järvioltaalta löytyy kalastuksen valvontaa. Valvonta on säännöllistä, näkyvää ja siihen on käytettävissä runsaasti resursseja.

Vastuu kalavesien hoidosta ja kalastuksen järjestämisestä on kalastuslain (379/2015) 5 §:n mukaan kalastusoikeuden haltijalla. Kalastuksen valvonnan voidaan katsoa kuuluvan tähän kokonaisuuteen, jolla pyritään saavuttamaan kalastuslain 1 §:n edellytys järjestää kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käyttö ja hoito siten, että turvataan kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontainen elinkierto sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuus ja suojelu. Valvonnalla turvataan myös kalastusta säätelevän lainsäädännön toteutuminen käytännössä.

Valvontaa voi kalastuslain mukaan tehdä valtuutuksen omaava, koulutettu ja ELY-keskuksen hyväksymä kalastuksenvalvoja. Osakaskuntia kannustetaan tekemään päätös kalastuksenvalvojen valtuutuksesta osakaskunnan kokouksesta. Osakaskunnan omien valvojen lisäksi valtuutus kalastuksenvalvonnan suorittamisesta voidaan tehdä joko Suomenselän kalatalousalueen valvojille tai kalatalouskeskukselle (tai molemmille). Tämä ei velvoita osakaskuntaa käyttämään kyseisiä palveluita, mutta tarvittaessa valtuutus mahdollistaa, että ulkopuolinen valvoja voidaan kutsua apuun.

Osakaskunta voi tehdä yhteistyötä naapuriosakaskunnan kanssa ja tehdä tehoiskuja kummankin vesialueille. Valvontavastuun voi siirtää myös kalatalousalueen valvojille, jolloin asiasta täytyy tehdä päätös osakaskunnan kokouksessa. Kun valvonta siirretään ulkopuolisen tahon suoritettavaksi, on ehdottoman tärkeää, että mahdolliset kalastusmääräykset ovat selkeitä.

Valvontaa suoritettaessa on liikkeellä oltava kaksi valan tehnyttä valvojaa, joiden ei suositella olevan osakaskunnan esimies. Mikäli toinen on kalatalousalueen valvoja, olisi suositeltavaa, että toinen valvoja edustaa osakaskuntaa. Yleisenä käytäntönä on, että myös tarkistetut, kunnossa olevat pyydykset merkitään tiedonantolipukkeella epäselvyyksien välttämiseksi: ”Pyydyksenne on tarkistettu ei huomauttamista. Kalastuksenvalvoja”.

Kalatalousalue edistää kalastuksen valvontaa toimialueellaan ELY-keskuksen edistämismäärävarojen turvin. Kalatalousalueen tavoitteena on auttaa tehokkaan ja näkyvän kalastuksen valvonnan ylläpidossa: valvojen tietotaito, uusien valvojen rekrytointi ja koulutus, yhteiset tapaamiset jne.

Toimenpiteet ja suositukset:

- ➔ Kannustetaan kalastuksen valvoja korttien uudistamiseen vuonna 2022.
- ➔ Rekrytoidaan ja koulutetaan uusia kalastuksen valvoja toimialueelle.
- ➔ Sähköistetään valvontaa, pyritään lisäämään sähköisen valvontatyökalun käyttöä.
- ➔ Järjestetään kalastuksen valvontaa halukkaille vesialueille eri rahoituslähteiden turvin.

14. Alueellinen edunvalvonta

Tavoite: Kalatalousalue on alueensa aktiivinen kalatalousedun valvoja. Kalavedet tuottavat selkeää arvoa omistajille. Yhteydenpito vesialueen omistajiin lisääntyy. Vesialueen omistajuus ja heidän välinen yhteistyö vahvistuu. Sekä osakaskunta- että kalatalousalueluotoimintaan saadaan mukaan lisää kalastajia ja vapaa-ajan-asukkaita.

Kalatalousalue valvoo alueensa ja jäseniensä kalataloudellisen edun toteutumista ja seuraa toimialueensa veden laatuun vaikuttavia ympäristö- ja rakennushankkeita antamalla lausuntoja ja muistutuksia.

Vesialueen omistaja päättää omalla vesialueellaan tapahtuvasta kalastuksesta ja muusta toiminnasta. Vesialueet ovat omaisuutta, josta voidaan odottaa tuottoa sen omistajille. Tämä tarkoittaa, että vesien laatu ja tuottokyky säilyy vähintään entisellään ja mieluiten paranee. Vesialueen omistajien edunvalvonta on tässä tärkeä toimenpide ja kalatalousalue avustaa siinä vesialueen omistajia. Sen tulee ottaa kantaa sellaisiin hankkeisiin, joilla on kalataloudellista merkitystä tai vesiensä käyttöön vaikuttavia tekijöitä. Osakaskuntien pitäisi aktiivisemmin vaatia itselleen korvauksia esim. ruoppaus- ja putki/kaapeli-asennuksista, joilla on merkitystä joko heti toiminnan tapahtuessa tai pitkäkestoisempia vaikutuksia (esim. pohjaan laskettu putki, joka estää tai vaikeuttaa kalastusta ko. alueella).

Omistajien päätäntävaltaa pyritään tuomaan paremmin esille kalastusasioiden lisäksi esim. erilaisissa ympäristölupahankkeissa ja viranomaisportaissa. Kalatalousalueen toiminnan tavoitteena on parantaa yhteydenpitoa vesialueen omistajiin, lisätä vesienomistajien yhteistyötä sekä luoda kontakteja sujuvan vuoropuhelun aikaansaamiseksi. Tehostetaan nuoriin kohdistuvaa tiedotusta, jotta heidät saadaan houkuteltua mukaan osakaskuntatoimintaan.

Vuorovaikutuksen ja keskustelun lisäämiseksi kalatalousalue tuottaa palveluita jäsenistölleen eli vesialueen omistajille. Tällaisia ovat mm. avustaminen edunvalvonnassa ja tiedottaminen vireillä olevista hankkeista, erilaisten tiedotukseen liittyvien palveluiden (pöytäkirjojen, kutsujen ja tiedotteiden julkaisu www-sivuilla) tarjoaminen ja yhteisten neuvottelujen käynnistäminen vesialueen omistajien kesken. Lisäksi kalatalousalue seuraa tehtyjen toimenpiteiden vaikutusta ja tiedottaa tuloksista vesialueen omistajille.

Kalatalousalueen tulee aktiivisesti kannustaa osakaskuntia yhteistoimintaan ja vesialueiden yhdistämiseen.

Kalastuslain uudistumisen sekä kalatalousalueiden perustamisen myötä vesialueiden käytöstä omistajille maksettavat korvaussummat pienenevät tuntuvasti. Pudotusta voisi luonnehtia jopa romahdukseksi esimerkiksi Pihlajaveden alueella, jossa jakosummat pienenevät jopa 65 prosenttia. ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen jakopäätöksen perustana käyttämän Luonnonvarakeskuksen viehekalastusselvityksessä ole otettu huomioon sitä, että kalastuslain uudistuksen myötä yleiskalastusoikeudella tapahtuvan viehekalastusrasituksen kertyminen on ratkaisevasti muuttunut. Lisäksi selvitys perustuu aivan liian pieneen aineistoon, jonka seurauksena selvityksen tulokset eivät ole luotettavia tai riittäviä. Kalatalousalue katsoo, että selvityksen perusteella korvausten jakoa ei ole mahdollista suorittaa kalastuslain vaatimalla tavalla. Viehekalastusrasitus tulee selvittää mahdollisimman pian uudestaan oikein perustein ja käyttämällä merkittävästi suurempaa otantaa kuin tehdyssä selvityksessä. Vesialueiden omistajien oikeusturvan ja valtion kalastusmaksujärjestelmän uskottavuuden kannalta varojen jakaminen tulee perustua luotettavaan tietoon.

Toimenpiteet ja suositukset:

- ➔ Seurataan ja otetaan kantaa kalatalousalueella tapahtuviin veden laatuun vaikuttaviin hankkeisiin niin reittivesillä kuin pienemmillä järville ja virtavesillä.
- ➔ Kalatalousalue ajaa omistajakorvauksien reiluutusta. Uuden kalastuslain ja Luonnonvarakeskuksen selvityksen myötä omistajakorvausten määrä on romahtanut usealla kalatalousalueella.

15. Viestintäsuunnitelma

Tavoitteet: Suomenselän kalatalousalueen verkkokanavat ovat alueen tunnetuin tiedotuskanava. Opastus, neuvonta ja tiedottaminen on aktiivista ja monikanavaista: Nopeaa ja hidasta mediaa, sähköisiä ja perinteisiä viestintäkanavia hyödyntäen.

Kalatalousalueen vahvin voimavara ovat sen jäsenet. Ajankohtaisista asioista viestiminen osakaskunnille ja kalastajille on viestinnän keskiössä. Avoin viestintä rakentaa yhteishenkeä, luottamusta ja helpottaa yhteisten tavoitteiden saavuttamista. Kalatalousalueen tiedottamisella on suuri vaikutus myös suureen yleisöön. Kalastus tehdään näkyväksi, kaikkine vaiheineen alusta loppuun. Kerrotaan mitä kalalajeja mistäkin vesistöistä on mahdollista pyytää, mitä kalatalousalueen hallinnossa tapahtuu ja tiedotetaan kalatalousalueen jäseniä ajankohtaisista asioista.

Suomenselän kalatalousalueen verkkosivuja on alettu rakentamaan vuoden 2021 aikana. Sivut rakennetaan valmiiksi ja sivustoa kehitetään ja päivitetään aktiivisella otteella viestintävastaavan avustuksella. Verkkosivuilta löytyvät yhteystiedot ym. tietoa kalavesistä ja luvanmyyjistä sekä veneenlaskupaikoista. Kalatalousalueelle voidaan perustaa myös muita sometilejä esim. Facebookiin ja Instagramiin.

Toimenpiteet ja suositukset:

- ➔ Kalatalousalueen hallitus viestii kentälle aktiivisesti kalatalousalueen kuulumisista ja ajankohtaisista.
- ➔ Rakennetaan kalatalousalueen verkkosivut valmiiksi ja kehitetään sivustoa aktiivisesti
- ➔ Perustetaan sometilejä kalatalousalueelle
- ➔ Laaditaan mediatiedotteita ajankohtaisista asioista, kutsutaan toimittajia mukaan tutustumaan kalastusasioihin.

16. Vaikuttavuuden arviointi ja suunnitelman päivitys

Tavoite: Käyttö- ja hoitosuunnitelma on aktiivisessa käytössä oleva ja sen jäseniä kiinnostava suunnittelutyökalu, jota päivitetään säännöllisesti.

Onnistunut käyttö- ja hoitosuunnitelma on rakenteeltaan kevyt, mutta informatiivinen. Se on riittävän käytännönläheinen, mutta kuitenkin ulottuvuuksiltaan riittävät perustiedot antava teos, joka kuvaa kalatalousalueen visiota toimialueensa nykyhetkestä ja tulevaisuudesta - jäseniä kiinnostavasti. Toimivasta käyttö- ja hoitosuunnitelmasta on helppo poimia tavoitteet ja toimintapiteet kullekin toimintavuodelle, oli kyseessä sitten osakaskunnan tai kalatalousalueen toimintasuunnitelma. Suunnitelma on myös päivitettävissä matalalla kynnyksellä vuosittain ja sen vastuualueet on delegoitu selkeästi. Tavoitteet ovat myös mitattavissa olevia.

Vaikuttavuutta arvioidaan kalatalousalueen vuotuisissa toimintakertomuksissa. Tarkempi katsaus tehdään suunnittelukauden puolivälissä. Suunnitelmaa terävöitetään ja tarkennetaan kahden vuoden välein.

Toimenpiteet ja suositukset:

- ➔ KHS:n vastuualueet ja seurantamenetelmät delegoidaan selkeästi.
- ➔ Käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteiden toteutumista seurataan vuosittain. Toimenpiteiden vaikuttavuuden seurannassa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös alueella tehtävien velvoitetarkkailuiden tuloksia.
- ➔ Suunnitelman uusien tavoitteiden asettamista tarkennetaan kahden vuoden välein. Suurempi väliarviointi tehdään suunnittelukauden puolivälissä.

LIITE 1.

Etelä-Suomi - Järvi-Suomi, leveyspiirin 64°00'N eteläpuolella	
Taimen	Rasvaevällinen rauhoitettu meressä ja sisävesissä. Rauhoitettu joessa ja purossa 1.9. - 30.11. Rasvaeväleikatun pyyntimitta vähintään 50 cm. Purosta tai lammesta, johon ei ole vaellusyhteyttä merestä tai järvestä, pyyntimitta enintään 45 cm.
Järvilohi	Rasvaevällinen rauhoitettu ympärivuotisesti Vuoksen ja Hiitolanjoen vesistöissä. Rauhoitettu joessa ja purossa 1.8. - 30.11. Pyyntimitta on vähintään 60 cm. Vuoksen vesistöalueella lisäksi: <ul style="list-style-type: none">• Rasvaeväleikattu rauhoitettu 1.6. - 31.8. keskeisellä vaellusreitillä (tummansininen alue).• Vapaa-ajankalastuksessa on sallittua enintään yhden rasvaeväleikatun järvilohen saaliiksi ottaminen kalastajaa ja vuorokautta kohti.
Lohi	Rauhoitettu joessa ja purossa 1.9. - 30.11. Pyyntimitta vähintään 60 cm, mutta leveyspiirin 63°30'N pohjoispuolella Perämeressä pyyntimitta vähintään 50 senttimetriä.
Harjus	Rauhoitettu meressä. Rauhoitettu sisävesissä 1.4. - 31.5. ja pyyntimitta vähintään 35 cm.
Nieriä	Rauhoitettu Kuolimossa sekä Saimaassa Puumalansalmen ja Vuoksenniskan välisellä alueella mukaan lukien mm. Luonteri ja Yövesi. Rauhoitettu muualla Vuoksen vesistöissä 1.9. - 30.11. Pyyntimitta Vuoksen vesistöissä vähintään 60 cm.
Siika	Rauhoitettu mereen laskevassa joessa ja purossa 1.9. - 30.11.
Kuha	Pyyntimitta vähintään 42 cm, alueellisesti voi olla pienempiä tai suurempia pyyntimittoja, kts. www.kalastusrajoitus.fi Vähintään 40 cm Suomenlahden ulkopuolisilla merialueilla (Kalastuslain [379/2015] 88 §:ssä tarkoitettuun ryhmään I kuuluvilla kaupallisilla kalastajilla).
Ankerias	Rauhoitettu 1.10. - 31.1.
Nahkiainen	Rauhoitettu 1.4. - 15.8.
Jokirapu, täplärapu ja kapeasaksirapu	Rauhoitettu 1.11. - 21.7. klo 12 asti.

Kuva: Lakisääteiset alamitat ja rauhoitusajat leveyspiirin 64 00'N eteläpuolella (kalastusrajoitus.fi)